Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr 231 | Łódź, Sroda 2 października 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז מיטוואך כ״ט אלול תרפ״ט | № 231

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

נ.ע. יאהאננא פרוי פון באריס וואכס (געב. קראוועץ)

איז געשטארבען נאך קורצע ליידען איז עלטער פון 68 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 2-טען אקטאבער, 3 אזייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז ביים יודישען בית-עולם, וועגען וואס עס טיילען מיט די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

מאן, קינדער און פאמיליע

ס׳ווערט געבעטען נישט אפצוגעבען קיין קאנדאליענץ וויזיטען.

Panu D-rowi **JERZEMU WACHSOWI**

DYREKTOROWI WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY S. A.

z powodu zgonu **Matki Jego**

B. P.

JOANNY WACHSOWEJ

wyrazy głębokiego współczucia składa

ZARZĄD

Widzewskiej Manufaktury

Spółki Akcyjnej w Łodzi.

ביי דער שולע „יבנה" צגעלניאנא 75, טעלעפאן 34-13

עקזיסטירט א מוסטערהאפטע

פרעבעל-שולע—גן-ילדים

וועלכע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון א גענייטער א״י-דיגער פרעבעליסטין און ווערט געפיהרט לויט דעם סיסטעם פון פראפעסאר מאנטעסאָרי.

איינשרייבונגען אין גן-ילדים ווי אויך אין דער שולע, ווערען אנגענומען נאך ביז צום 30-טען ד. ח.

די למודים הויבען זיך אן דעם 1-טען אקטאבער.

די קאנצעלאריע איז טעטיג פון 9—2 און פון 5—6 נאכמיטאג.

דער פרייז אין די פרעבעל-שולע — 12 זל. מאנאטליך.

אונזער חשוב׳ען פרעזעס ה׳ ב. וואקס צוליב׳ן טויט פון זיין פרוי

נ.ע. יאהאננא

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד

די פערוואלטונג
פון רעטונגס-קאמיטעט
אין לאדז

מודעה ואזהרה גדולה

די פוטער-„צעטאגאל" און „סאגאל" פון פירמע גאלדשטאדט איז אהן השגחה. איך בין מפרסם, אז דער הכשר איז נישט גילטיג, ווייל עס ברויך א שטרענגע אויפזיכט און עס איז נישט אונטער מיין השגחה, טראג איך נישט קיין שום פעראנטווארטליכקייט.

ישראל פרידעל רב בבאלוט
וחבר ועד הרבנים בלאדז

9763

☛ אכטונג ☚

צוליב דעם, וואס דער

ראספשער רבי שליט״א

פון טאמאשאוו, פערבלייבט ימים-טובים אין רודא-פאביאניץ, האב איך דא פארגע-ברייט בעקוועמליכע סטאנציעס צו שלאפען פאר די חסידים.

שלמה געלבארד פון רודא-פאביאניץ.

דעם 30-טען סעפטעמבער ד. י. איז געשטארבען

נ״ע יאהאננא באריס וואכס (געב. קראוועץ)

יתומים-קוראטארין, עהרען-מיטגליד פון דער לאדזער יודישער געזעלש. איבער יתומים-פערזארגונג.

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 2. אקטאבער ד. י., פינקטליך 3 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז אויפ׳ן יודישען בית עולם, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען.

כבוד איהר אנדענקען!

9767

די פערוואלטונג.

ווידער דערמארדעט א יוד אין ירושלים

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

די שטאט איז נעכטען ווידער אויפגעציטערט געווארען דורך א מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אויף א יודען.

דער מארד איז פארגעקומען נעכטען ביינאכט אין דעם קווארטאל פון שמעון הצדיק.

מיט צוויי קוילען איז שטערבליך פארוואונדעט געווארען: דער תימנער יוד, זלמן מיוחס, 35 יאהר אלט, פון פאך א שוסטער.

אין א גוססדיגען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

היינט אינדערפריה האט פאליציי אונטערגענומען אן אויספארשונג.

ירושלים, 1 (א. ט. או.) די אויפרעגונג אין פאלעסטינא האט זיך נאך נישט איינגעשטילט: אזוי איז אין ירושלים ווידער דערהרג'עט געווארען א יוד אין זיין הויז.

דער גרויס-מופטי פאהרט היינט ארויס אויף א פראפאגאנדע-רייזע קיין עגיפטען און איראק.

יודען וועלען קענען אונגעשטערט דאוונען

ביים כותל מערבי אין די ימים נוראים

ירושלים, 1 (ספ. טעל.). די ארץ-ישראל מאכט האט ערקלערט, דאס זי גאראנטירט פאר די רוה און לעבען פון די יודען, וואס וועלען דאוונען די ימים-נוראים ביים כותל-מערבי.

לעצטער אקט פון דער דימיסיאנירטער רעגירונג אין עסטרייך

וויען, (יט"א) דער לעצטער אקט פון דער פריהערדיגער רעגירונג פון קאנצלער שטרעערוביץ איז געווען די ערלעדיגונג פון דער פראגע פון די אנטיסעמיטישע קוראטארען-דירעקציעס אין עסטרייך. ווי בעקאנט, האבען עטליכע דירעקציעס פון עסטרייכישע קוראטארען זייערע פראספעקטען פערזעהען מיט דער בעמערקונג „יודען אונגעוואונשען". די אוניאן פון די עסטרייכישע יודען האט וועגען דעם אונטערגענומען אן אינטערווענץ ביי דער רעגירונג. די רעגירונג פון קאנצלער שטרעערוביץ האט מיטגעטיילט דער אוניאן פון די עסטרייכישע יודען, אז די האנדלונג פון די דערמאהנטע דירעקציעס איז אן אנטיקאנסטיטוציאנעלע, און אז אין יעדען בעזונדערען פאל קען געגען אזא דירעקציע אריינגעטראגען ווערען א געריכטס-אנקלאגע, וועלכע וועט נאך זיך ציהען די ענטשפרעכענדע געריכטליכע סאנקציעס.

די יודישע רעכט אין עסטרייך וועלען נישט פערשמעלערט ווערען

וויען, 1 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער נייער עסטרייכישער פרעמיער שאבער האט ערקלערט דעם פארשטעהער פון י.ט.א. אז כל-זמן ער וועט זיין דער פיהרער פון דער רעגירונג, וועלען די יודישע רעכט אין עסטרייך נישט בעקירצט ווערען.

די דאזיגע ערקלערונג זיינע האט פרעמיער-מיניסטער שאבער בעפולמעכטיגט דעם פארשטעהער פון י.ט.א. איבערצוגעבען די יודען פון דער גאנצער וועלט.

אויספארשונג וועגען טויט פון הרב ריבאק

ווארשא, 1 (טעלעפאניש דורך י.ט.א.) די ווינער פוילישע געזאנדשאפט האט מיטגעטיילט פארשטעהער פון דער פרעסע, אז ס'ווערט געמאכט אן אויספארשונג וועגען דעם טויט פון הרב ריבאק, וועלכער איז געשטארבען אין קאנסולאט.

די דאזיגע אויספארשונג איז ספעציעל פערארדנעט געווארען דורכ'ן אויסערן-מיניסטעריום.

אין ירושלים איז נאך אלץ אונרואיג

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען א גאנצען טאג איז אין ירושלים נישט געווען קיין פלייש; די סיבה פון דעם איז געווען דאס, וואס אין שטאט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז אראבער קלויבען זיך אנצופאלען אויף דעם יודישען שעכט-הויז. צוליב דעם האבען די שוחטים בעשלאסען נישט צו געהן אין שעכט-הויז.

ערשט אין אוונט האבען זיך די קלאנגען ארויסגעוויזען פאר פאלש.

חיפה, 1 (יט"א טעלעגראפיש). דאס הויפט קווארטיר פון די ענגלישע מיליטערישע כוחות אין צפון-א"י איז בעשטימט געווארען אין חיפה. די מיליטערישע לייטונג האט ארויסגעגעבען שטרענגע באפעלונגען צו דער דארפישער בעפעלקערונג.

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

אין צוזאמענהאנג מיט דער ערקלערונג פון ווינסטאן טשערטשיל וועגען א"י האט א פערטרעטער פון'ם הויפט-מופטי א-געדרוקט אן ערקלערונג אין דער אראבישער פרעסע, אז די דאזיגע ערקלערונג איז א שטארקער קלאפ פאר די אראבער, אבער נישט-קוקענדיג דערויף וועט די אראבישע דעלעגאציע דאך ארויספאהרען קיין לאנדאן.

די יודישע היימלאזע מוזען זיך צוריקקעהרען אין זייערע שטענדיגע וואוין-ערטער

די ארץ-ישראל-רעגירונג האלט די לאגע פאר געזיכערט

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

די פאליציי האט דא בעקומען אן אויפפאדערונג צוצואיילען דאס אומקעהרען זיך פון די היימלאזע אין זייערע היימער. אן אויסנאהם ווערט נאר געמאכט פאר די היימלאזע פון מוצא, חברון און גבעת שאול. דערביי פערזיכערט די ארץ-ישראל'דיגע רעגירונג, אז די היימלאזע דארפען זיך נישט שרעקען פאר קיין שום ארויסטרעטונגען מצד פיינדליכע עלעמענטען, ווייל דאס לאנד איז פולשטענדיג פערזיכערט פון אנפאלען.

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

ביז היינט רינסטאג, אזוי ווי מען האט רוב פליטים פון ירושלים זיין צוריק אין זייערע היימען און די פליטים פון גאנצען לאנד חוץ חברון, מוצא און גבעת שאול מוזען זיך אומקעהרען ביז ראש-השנה.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן צוריקקעהר פון די היימלאזע איז פערשטארקט געווארען די פאליציי-שמירה אין די בעדראהטע פונקטען פון דער שטאט.

קאנפערענץ פון 5 גרויסמאכטען

לאנדאן, 1 (א. ט. או.) פון דער שיף „בערענגאריא", אויף וועלכען מאקדאנאלד פאהרט קיין אמעריקא, איז אנגעקומען דורך ראדיא א ידיעה, אז אלע ענגלישע דאמיניאנס האבען מסכים געווען אויפ'ן צוזאמענרופען אין לאנדאן א קאנפערענץ פון פינף גרויסמאכטען.

דער טערמין פון דער קאנפערענץ איז בעשטימט אויף דער ערשטער העלפט יאנואר 1930.

נאך מאקדאנאלדס צוריקקעהר פון די פעראייניגטע שטאטען דארפען געמאכט ווערען די פארמעלע איינלאדונגען.

די סאוויעטיש-ענגלישע אונטערהאנדלונגען

לאנדאן (א. ט. או.) פון גוט-אינפארמירטע קוואלען דערוויסען מיר זיך, אז מען קאן זיך ריכטען אויף א פאזיטיווער פערענדיגונג פון די ענגליש סאוויעטישע פאר-אונטערהאנדלונגען.

קלעמאנסא גוסס'ט

פאריז, 1 (א.ט.או.) דער געזונד צושטאנד פון קלעמאנסא'ן האט זיך בעדייטענד פערערגערט. היינט איז ער איבערגעפיהרט געווארען פון זיין הויז אין שפיטאל אריין.

א ליידע ווילע דארף מען דערווארטען זיין טויט.

וואלדעמאראס שלאפט נישט...

ריגע, (א.ט.או.) אין די היגע פאליטישע קרייזען האלט מען, אז מחמת וואלדעמאראס האט נישט רעזיגנירט פון זיין אקטיווער פאליטישער ארבייט, דארף מען זיך ריכטען אויף אפטע פאליטישע צוזאמענשטויסען אין ליטע.

די הינד פון ענגלישען אימפעריאליזם

אן ארטיקעל פון מאסקווער „פראוודא"

מאסקווע. (יט"א) אונטער דעם קעפּל „די הינד פון דעם ענגלישען אימפעריאליזם" איז די מאסקווער „פראוודא" ארויס מיט א לייט-ארטיקעל מאכענדיג א סך הכל פון די ארץ-ישראל-געשעהענישען פון קאמוניסטישען שטאנדפונקט. אנווייזענדיג, אז עס איז זעהר סימפאטיש, וואס אין דער פראגע וועגען די יודען אין פאלעסטינא געהט דער סאציאליסט מאקדאנאלד צוזאמען מיט דעם ציוניסט און קאפיטאליסט סער אלפרעד מאנד אויף איין איינהייטליכער ליניע, שרייבט „פראוודא":

„די בלוטיגע פאסירונגען אין פאלעסטינא בעווייזען, אז די הינד פון דעם ענגלישען אימפעריאליזם היטען גוט אז דאס האב און גוטס פון זייערע בעלי-בתים". די צייטונג שרייבט ווייטער וועגען דעם, אז אויף דעם נאהענטען מזרח איז די ארץ-ישראל-ארגאניזאציע פון דעם צווייטען אינטערנאציאנאל די שטארקסטע.

אנערקענונג פון יודישען ישוב אין א"י פאר דער טעטיגקייט פון פוילישען גענעראל-קאנסול

ירושלים. (יטא") די ציוניסטישע עקזעקוטיווע, די לייטונג פון די „הדסה"-שפיטאלען, די פערוואלטונג פון פערבאנד פון פוילישע יודען אין ארץ-ישראל און דער ווארשא-כולל אין ירושלים האבען איבערגעשיקט דעם פוילישען גענעראל-קאנסול אין ירושלים ד"ר טיטוס זבישעווסקי דאנקבריף פאר דער הילף, וואס ער האט ערטיילט די יודען בעת די אונרוהען אין לאנד.

אין בריף פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אונטערגעשריבען דורך ה' הארארוויץ, ווערט אויסגעדריקט דעם ד"ר זבישעווסקי א דאנק פאר זיין פערזענליכער סימפאטיע און איידעל-מוטיגקייט, וואס זענען דורך איהם ארויסגעוויזען געווארען לגבי דער יודישער בעפעלקערונג אין דער שעה פון איהר נויט".

די לייטונג פון די הדסה-שפיטאלען דריקט אויס דעם ד"ר זבישעווסקי איהר דאנקבארקייט פאר זיינע פילמאליגע בעזוכען ביי די קראנקע און די סימפאטיע און מיטגעפיהל-אויסדרוקען פאר די ליידענדע. אין נאמען פון די פערוואונדעטע פאציענטען ווערט געזאגט אין דעם בריף פון „הדסה", ווי אויך אין נאמען פון דער אדמיניסטראציע פון דער מעדיצינישער „הדסה" ארגאניזאציע ווילען מיר אייך פערזיכערן, אז וועגען זיין פריינדליכקייט וועלען מיר לאנג געדענקען. מיר בעטען אנעהמען די אויסדרוקען פון אונזער טיפסטער דאנקבארקייט פאר אייך און פאר אייער רעגירונג".

די פערואלטונג פון „אגודת עולי פולים" האט איבערגעשיקט דעם גענעראל-קאנסול ד"ר זבישעווסקי א בריף פון פאלגענדען אינהאלט:

אין נאמען פון די היגע פוילישע יודען גיבען מיר דיר איבער, גענעראל קאנסול פון דער פוילישער רעפובליק, די טיפסטע אויסדרוקען פון גאנצער הייסער אנערקענונג און דאנקבארקייט פאר די ענערגישע און קרבנות'פולע אינטערווענצע און שריט ביי די היגע ארגאנען פון דער צענטראל-מאכט און דער פערטיידיגונג פון אונזער זאך בעת די לעצטע שווערע און בלוטיגע טעג. מיר וועלען געדענקען די מאמענטען, ווען די ה' גענעראל-קאנסול האסט אונטער א האגעל פון קוילען, בעזוכט די בעדראהטע קווארטאלען, טיילענדיג מיט און פרענגענדיג הילף אונזערע ברידער.

„א נייער פערטיידיגונגס-קאמף אין ארץ-ישראל האט געפונען א הילכיגען אפקלאנג אין פוילישען פאלק, וואס זיין העלדישע געשיכטע איז פול מיט גאלדענע און רוהמרייכע בלעטער פון עהנליכע קאמפען.

„אין דיר, הויך-פערעהרטער ה' קאנסול האסט דער האגער סימפאטיע געגעבען דעם טיפסטען אויסדריק.

„גלייכצייטיג איילען מיר אויסצודריקען אונזער טיפסטע דאנקבארקייט פאר דער צענטראל מאכט פון דער פוילישער רעגירונג אין ווארשא פאר דער גענייגטער שטעלונג און ענערגישע אינטערווענץ לטובת אונזערע בלוטיגע אינטערעסען אין ארץ-ישראל אויף דעם אינטערנאציאנאלען פארום".

די לייטונג פון ווארשא פוילישען כולל אין ירושלים האט איבערגעשיקט דעם גענעראל קאנסול ד"ר זבישעווסקי א בריף, אין וועלכען עס ווערט איהם אין נאמען פון טויזענדער מיטגלידער פון כולל חיים געדאנקט פאר די שטארקע בעמיהונגען און ווירקונגספולע אינטערווענצען לטובת די יודען בעת די בלוטיגע געשעהענישען.

ציהונג פון דער 19-טער מלוכה-לאטעריע

5-טער קלאס — 21-טער טאג

50.000 זל. — 155050.

20.000 זל. — 49491.

15.000 זל. — 52448 173882.

5.000 זל. — 13035 32024 5756 95372 145370.

3.000 זל. — 32191 36876.

2.000 זל. — 1709 17702 18914 63879 64665 97946 117005 127407 149479 157006.

1.000 זל. — 4952 33265 32957 42021 56287 77426 86395 95679 108937 111822 117479 127588 129268 141057 153078 159455.

600 זל. — 524 1946 10352 18073 22595 25541 41141 47905 57446 62124 64517 68047 70145 74667 67424 82035 96171 103468 103592 110611 114553 138484 143604 152811 162496 167674 268505 179653.

לעגאליזירען די יודישע זעלבסטשוץ

פאדערט די יודישע בעפעלקערונג פון א"י

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען האט מען פון דער יודישער זייט אויפמערקזאם געמאכט דער רעגירונג אויף דעם פאקט, וואס אין די לעצטע טעג ווערט אריינגעפיהרט אין לאנד א מאסען-קאנטראבאנדע פון געוועהר, זייט עטליכע טעג קומען אן טאג-טעגליך גרויסע שיף-לאדונגען מיט געוועהר, וואס ווערען בשתיקה אראפגענומען צווישען די פארטען חיפה און צור. אין די לאדונגען געפינען זיך איטאליענישע ביקסען, רעוואלווערען און גרויסע מאסען אמוניציע.

דאס געוועהר און די אמוניציע ווערט צוטיילט צווישען די אראבער אין די דערפער און ווארשיינליך אויך אין די שטעט.

לויט קלאנגען שטעהען אונטער דעם מאסען שמוגעל פון געוועהר רייכע סירישע אראבער.

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעאונרוהיגונג וואס די דאזיגע ידיעות האבען ארויסגערופען, ווערט פון דער יודישער זייט ווידער ארויסגערוקט לגבי דער רעגירונג די פאדערונג צו לעגאליזירען די יודישע זעלבסט-שוץ אונטער דער לייטונג פון פערא-אנטווארטליכע פארשטעהער פון'ם ישוב.

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).

די ידיעה'ת וועגען דעם געוועהר, וואס ווערט אריינגעשמוגעלט קיין א"י און ווערט פערטיילט צווישען די אראבער בעשטעטיגען זיך. טויזענדער אראבער ווערען בעוואפענט מיט'ן אריינגעשמוגעלטען געוועהר.

צו דער חתונה פון

פרל. אנקא גוטמאן (לאדז)

מיט ה' יוזשעק ראזענבלום (מאמא-שאן)

ווינשען א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען.

9771

ישראל בענעדיקט, אברהם משה קראסקאפ

Dr. JACÓB EYCHNER

וועגערליכע און קינדער-קראנקהייטען

אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24

נעהמט אן פון 7 – 8 אוו.

Dr. A. MAZUR

ספעציאליסט פאר האלז-, נאז- און אויערן קראנקה.

65 ווסכאדניא 65, טעלעפאן 10-66.

נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג און פון 4 ביז 6 אין אוונט.

Dr. M. Eljasberg

66 פיעטריקאווער 66

צוריקגעקעהרט.

רעדוקציעס צוליב פארטייאישער נקמה

וואס עס קומט איצט פאר אין דער קראנקען-קאסע

ס'איז שוין געווארען אזא מין מנהג אין אונזער עפענטליכן לעבען, אז קוים רערשלאגט זיך נאר צום רודער פון וועלכער ס'איז נישט זיין איינריכטונג אן אנדערע גרופירונג, האלט זי פאר דער וויכטיגסטער אויפגאבע פון איהר נייע אנגעצייכענטען טעטיגקייטס-פראגראם, קודם-כל צו בעזייטיגען פון די ביזהער פערנומענע פאסטענס די יעניגע בעאמטע וועלכע זענען בעקאנט אלס אנהענגער אדער סימפאטיקער פון דער פאר-ענגערישער ריכטונג.

א עלכע „גענעראל-רעיניגונגען" זענען בעאמטען-אפאראט זע ען דורכגעפיהרט געווארען נאך יעדער פארגעקומענער איבערגרופירונג פון די אנפיהרענדע כוחות סיי אין די רעגירונגס-ארגאנען און סיי אין די זעלבסטפערוואלטונגס-אינסטיטוציעס.

די זעלבע ערשיינונג אבסערווירען מיר אויך איצט, בעת פון די קראנקען-קאסעס ווערען דא און דארט פעריאגט די לענגסט-געדינטע רעדנער-סאנצען און זייערע פונקציעס ווערען אנפערטרויט נאמינירטע קאמיסארען.

טאג-טעגליך ווערען פערעפענטליכט לאנגע רשימות פון אלץ נייע בעאמטע צווישען וועלכע ס'געפינען זיך אויב נישט ווייניג מוסטערהאפטע, פערזענליכע און איבערגעגעבענע טוער אויפ'ן געביט פון סאציאלע פערזיכערונגס-וועזען, וואס זענען רעדוצירט געווארען בלויז דערפאר אליין, וואס זיי האבען געהאט אומגליק אנצוגעהערען צו דער פ.פ.ס.

וואלטען כאטש די האזיגע מאסען-רעדוקציעס פון בעאמטע פערנאל דורכגעפיהרט געווארען צוליב שפארזאמקייט אדער עהנליכע ריין ראציאנעל-ווירטשאפטליכע טעמים, און דערביי וואלטען זיי אויך נישט געווירקט, אדער געקאנט ווירקען נעגאטיוו אויף דער רעגולערער טעטיגקייט פון דער רערמאהנטער אינסטיטוציע, וואלט נאך אפשר אזא האנדלונג אין א געוויסער מאס געקאנט בערעכטיגט ווערען.

מוז אבער ארויסרופען אין יעדע אויפריכטיגען בירגער און בפרט פערזיכערטען א געפיהל פון פערדרוס, רערוויסענדיג זיך, אז די רוטינירטע פ.פ.ס.' אישע בעאמטע זענען פערטריבען געווארען פון זייערע פלעצער בלויז דערפאר, בכדי זייערע פאר לאגע פאסטענס תיכף צו בעזעצען מיט אנהענגער פאהרענע פעטרוליכע מענשען.

די קראנקען-קאסעס אדער אנדערע געביטען פון די זעלבסטפערוואלטונגס-ארגאנען טארען נישט פערוואנדעלט ווערען אין אן ארענע, וואו די הערשענדע פאקטארען ווילען רעגולירען זייערע פאליטישע חשבונות מיט די אפאזיציאנעלע ריכטונגען.

רעכטליכען קאן אויך נישט גערולדעט ווערען, אז אן אמט אין אן עפענטליכער אינסטיטוציע זאל בעזעצט ווערען אלס קויפס-פרייז פאר פאליטישע סימפאטיעס אדער לאיאליטעט.

אגערערט שוין פון דער נישט-דעמאקראטיש קייט און אנטיקאנסטיטוציאנעלקייט, מוז אזא סיסטעם פון באלעבאטעווען אין א קראנקען-קאסע דע מאראליזירען ביי נאר די בעאמטע און פערסמען די דורך זיי געפיהרטע אינסטיטוציע, וואס קאן זיך כאטאל אפרופען אויף די ברייטע מאסען פערזיכערטע. מען מוז דאך געדענקען, אז די האזיגע אויסראטונגס-אקציע וואס ווערט איצט אונטערגענומען אויפן געביט פון די קראנקען-קאסעס, געגען די איינפלוסע פון פ.פ.ס. און איהרע אידעאישע פערבינדעטע, איז נישט קיין ביליגער נקמה-ביסען, נאר קאסט אן ריזיגע סומען. מוז מען דאך יערען אוועקגעטריבענעם בעאמטען אויסצאהלען א בעשטימטע ענטשעדיגונג אין דער הויך פון בעטרעף פון חדשים לאנגע גאושעס א.א.וו.

ווען מען דערמאהנט זיך נאר, אז אזא ריזיג ווירטשאפט ווערט געפיהרט אין א צייט, ווען דאס לאנד און כמעט אלע זעלבסטפערוואלטונגען, בתוכם אויך די קראנקען-קאסעס לעבען איבער אן אויסערגעוועהנליך-שארפען קריזיס, ווען אויף צו פערגרעסערען דעם הייל און קור-וועזען פעהלען אויס די נויטיגע רערצו סומען, דארפען אט די האזיגע אמביציעס קאסטבארע פארטייאישע העצע גאנץ בעזונדער געטאדעלט ווערען.

י. אינפעלד.

פון ארבייטס-געריכט

(ו) אין דער אקציען-געזעלשאפט לורוויג נייער (פיעטריקאווער 282) האט געארבייט פונ'ם 1. מערץ 1928 ביז דעם 2. פעברואר 1929 די ארבייטערין העלענא הינרזשליק. די פירמע האט די ארבייטעריז אפגעזאגט פונ'ם פאסטען אהן קינדיגונג. די הינרזשליקא האט איינגעקלאגט די פירמע אויף 60 זל. פאר 2 וואכען קינדיגונג און אויף 40 זל. פאר אורלויב, וועלכען זי האט נישט בעקומען.

דאס געריכט האט איהר צוגע'משפט נאר די 60 זל. פאר דער קינדיגונג.

(ו) אין דער פירמע בר. גאלדלוסט (קאשטשושקי 32) האט געארבייט אנטאני פיליפטשאק (אנדזשעוא 7), וועלכען די פירמע האט אפגעזאגט פונ'ם פאסטען אהן קינדיגונג.

פיליפטשאק האט איינגעקלאגט די פירמע אויף 256 זל. ד. ה. פאר צוויי וואכען קינדיגונג, פאר אורלויב און פאר איבערשטונדען-ארבייט.

דאס געריכט האט צוגע'משפט 200 זל. פאר דער צייט פון קינדיגונג און אורלויב און אפגעווארפען די פרעטענזיע פאר די איבערשטונדען.

א קינד אין פלאמען

שוידערליכע פאסירונג מיט א קינד אהן אויפזיכט

(2) אין דארף סלופצע, אונטער פיעטריקאוו איז געשטען פארגעקומען פאלגענדער שרעקליכער פארפאל:

אין דער וואוינונג פון לאנדווירט סטאראציניסקי האבען זיך געשפילט אין דערהיים די 4-יעהריגע יאנינקא און 5-יעהריגע סטאש.

די עלטערן זענען געווען בעשעפטיגט ביים גראבען קארטאפעל, אינדערהיים איז קיינער נישט געווען.

אין א געוויסען מאמענט איז דאס מיידעלע צוגעגאנגען נאהענט צום ברענענדיגען אייוערנעם אייוועלע און אין איין רגע איז דאס קינד געשטאנען אין פלאמען.

דאס קליינע יונגעלע האט דערזעהענדיג דאס שוועסטערל אין פלאמען, געכאפט א טאפ הייס וואסער און ארויפגעגאסען אויפ'ן קינד. אויפ'ן געשריי פון דעם שרעקליך אפגעבריהטען קינד זענען אנגעלאפען די עלטערן און האבען דאס פייער אויסגעלאשען. דאס מיידעלע איז אבער אין עטליכע מינוט ארום געשטארבען.

ענטדעקט געשמוגעלטע טאבאק

(2) א פונקציאנער פון דער קאנטראבאנדע-בריגאדע האט אין ראקיטשין בעמערקט עפיס פערדעכטיגע פערזאנען, וועלכע זענען ווען ער האט זיך צו זיי דערנעהנטערט זענען זיי אנטלאפען. דער פונקציאנער האט דאן פעראורדנט א רעוויזיע אינ'ם גאנצען צוג. אינ'ם צוג וועלכער איז געווען פוסט האט מען גארנישט געפונען. צופעליג האט מען בעמערקט עפעס זעק אויפ'ן דאך פון א וואגאן. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אין די זעק געפונט זיך געשמוגעלטער טאבאק פון דייטשלאנד און די זעק זענען צוגעקלאפט צום וואגאן. מ'האט קאנפיסקירט 150 קילא טאבאק.

א שטרייק

(2) מיט א צייט צוריק האט די דירעקציע פון קינדלערס פאבריק געקינדיגט 158 וועבער. נאך די צוויי וואכען האט זי זיי פארגעשלאגען ארבייטען אויף נייע בעדינגונגען. די ארבייטער האבען נישט מסכים געווען און פארשטרייקט. בעכטען איז לויט דער איניציאטיוו פון ארבייטס-אינספעקטאר וואיטקעוויטש פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען דער דירעקציע און די ארבייטער.

פראצעס וועגן טושינער בירגערמייסטער

בעשטראפט די בעשולדיגער

(2) זייט א לענגערע צייט קומט פאר א קאמף אין טושין צווישען דעם בורמיסטש דאמאווימש מיט א רייהע בירגער און ראטמענער, וועלכע האבען פארגעווארפען דער בורמיסטש, אז ער איז בעגאנגען מיסברויכען ביים פערקויפען די פארצעלען אין דער גארטען-שטאט טושין. נעכטען איז אין שטאטישען געריכט פארגעקומען דער עפילאג פון דעם ענין. 2 פון די בעשולדיגער פיליפקאווסקי און סאלסקי זענען פערמשפט געווארען צו 2 חדשים און לענג צו א חודש טורמע. פיליפקאווסקי איז פערמשפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט מיט'ן אפלייגען דאס אויספיהרען די שטראף אויף 2 יאהר.

די פערמשפטע דערלאנגען אנ'אפעלאציע.

א גנבה

(2) די פערגאנגענע נאכט האבען זיך גנבים ארייגעריסען אין קאלאניאל-געוועלב פון לעאפאלד מאזער אויף קעלבאך 6, אויסגעבראכען די טיר און ארויסגעגנב'עט סחורות אויף 3,000 זל. און 600 זל. אין מזומן. די פאליציי זוכט די גנבים.

„לאמיר זיין געזונד!"

אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט" פאר פראגען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאקציע פון דר. ע. אוריסאן און דר. לעאן פוקס.

„לאמיר זיין געזונד"
אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"
פאר געזונדהייטס-פראגען, היגיענע און מעדיצין

ענטפערען ווערען געגעבען נאר אויף שריפטליכע אנפראגען.

מיטוואך, דעם 2-טען אקטאבער 1929.

קא—וויטש:

קיין ראדיקאל מיטעל געגען זומער-שפרינקעלעך איז נישטא, אמבעסטען ווירקט קרעם-קאזימי-מעטאמארפאזא.

* * *

סטענדיגער לעזער.

דאס בייסען די נעגעל איז נישט נאר א מיאוס'ע, נאר אויך א געפעהרליכע געוואוינהייט. אונטער די נעגעל קאנט איהר האבען מיליאנען פערשידענארטיגע באקטעריעס, וועלכע רופען ארויס פערשידענע קראנקהייטען. ביים בייסען די נעגעל שלינגט איהר איין זיך אריין די באקטעריעס, וועלכע קאנען ביי אייך ארויסרופען די געפעהרליכסטע קרענק. דאס דארפט איהר שטענדיג אין זינען האבען, ווען איהר „נעהמט" זיך צו די נעגעל. איהר מוזט האבען אביסעלע ווילען און איהר וועט זיך לייכט אפגעוואוינען דערפון. ווייטער דארפט איהר זיך אפט זעהר קורץ שניידען די נעגעל, וועט איהר ממילא נישט האבען וואס צו בייסען.

„אייזיק" 50.

דער שלעכטער ריח פון מויל קאן אויך ביי אייך זיין פון קראנקע ציין, נישט דוקא פון מאגען. איהר דארפט זיך קודם כל ווענדען צו א דענטיסט, וועלכער וועט אייך גענוי אונטערזוכען די ציין און פעסטשטעלען, צי זענען אייערע ציין אין ארדנונג.

M. B.

איהר דארפט נישט ארומגעהן אזוי פערקלערט, ווי איהר שרייבט. איהר דארפט נישט אזוי פיל זארגען. עס טרעפט זיך גאנץ אפט, אז די וואונדען נאך אפעראציעס היילען זיך שווערליך. ס'קאן זיין, אז איהר זענט צו פריה אויפגעשטאנען נאך דער אפעראציע און נישט סיסטעמאטיש געגאנגען צום דאקטאר אויף אפאטרונקעס. ווען איהר וועט אנהויבען היילען די וואונד ביי א דאקטאר רעכענען מיר, אז איהר וועט זיך שנעל אויסהיילען און נישט דארפען אזויפיל אומזיסט ארומצוקלערען.

שאדע.

איהר שרייבט אונז, אז „לעצטענס" זענט איהר געווען קראנק אויף טריפער און צו וועט איהר איצט ביי בעציהונגען נישט אנשטעקען קיין פרוי מיט דער קראנקהייט. אויף דער פראגע קאנען מיר אייך לײדער נישט ענטפערען. מיר מוזען גענוי וויסען, ווען זענט איהר געווען אנגעשטעקט, ווי לאנג איהר האט זיך געהיילט און צי זענען איצט נישטא ביי אייך קיין סמנים פון דער קרענק. אמבעסטען וואלט געווען איהר זאלט זיך ווענדען אין דעם ענין צו דעם דאקטאר, וועלכער האט אייך געהיילט. הגם איהר האט זיך געהיילט אין א וואוילטעטיגער אינסטיטוציע, וועט אייך דער דאקטאר דערויף ענטפערען. איהר דארפט זיך גארנישט שעהמען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז העלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפירערני פרויען און געבורט-הילף	1/2 11-1 5-6
ד"ר קאנטאר כראנישע-קרענק.	1/2 4-1/2 5 זונ. 1—2
ד"ר הייזנבערג אינ. חוץ לונגען	12—1, 1/2 6—1/2 7
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	3—8

צאהן-טעגלעכע פלאנג, בעלייכטונגען, קוואצען, פאטען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראנקהייטען און קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

Dr. S. HEINRICH
פאמארסקא 10, טעל. 67-47
צוריקגעקהרט.
ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
היילט מיט פיזיק.-טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ. לאמפען. ליכט-בעדער, נעמט אן פון 1/2 12—2 און פון 4—7 נמ. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייז.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נאשעווסקער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, העלז, אויערען קר	1/2 3—1/2 4
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-1/2 4
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	1/2 12—1/2 1
ד"ר שטירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1/2 12—1/2 1
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען און געבורט-הילף	1/2 3—1/2 4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען חי שטאמלען א.א. און פעקען-שטעלן, קינסטליכע צעהן-און-בעשטראהלונג, איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך פערלאנג היינזמען אין שטאט. אין לאבאראטאריום הערינגען אנגענומען אלע ארט אנאליזען. אויך פלעכטען און בלוט-
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאר אפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צעהן, קראנען, פלאמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

שפארט געלד!
די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצאווניע פון קראוואטען און בינדעס, עמפפעהלט צו די קומענדיגע ימים-טובים א רייכע, אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס, קראוואטען און שלייפען.
בעמערקונג: ס'ווערען אויך איבערגעארבייט פון אלטע בינדעס אויף נייע בינדעס און שלייפען חוי אויך פון נייע שטאפען, צו זעהר ביליגע פרייזען.
הערשקאוויטש, וואלבארסקא 31,
און הויף לינקע אפיצ. 2-טען שטאק.

געכאַפּט דריי פרויען-הענדלער אין קעשענעוו

וועלכע זענען געקומען איינקויפען „סחורה“

צוויי פון זיי האָבען פערקויפט זייערע אייגענע פרויען אין שאַנד-הייזער

שוין עטליכע וואָכען טומלט זיך דאָ מיט אַ באַנדע „באַהן-גנבים“, וועלכע אַרבייטען גאַנץ געשמאַק אויף די בעסאַראַבער באַהנען. די באַנדע האָט אויסגעקליבען זעהר אַ גוטע צייט צו אַרבייטען: איצט קעהרען זיך אום אַהיים בעזוכער פון די בעסאַראַבער קור-ערטער ביים שוואַרצען ים, און חברה „ציהער“, ווי מען רופט זיי דאָ, נוצען אויס דעם מאָמענט און בענעהמען פון קאָפּ ביז די פיס די פּאַסאַזשירען.

אין אָנפאַנג האָט מען געמיינט, אַז עס האַנדעלט זיך בלויז וועגען אַ געוועהנליכער באַנדע גנבים און אונזער פּאָליציי האָט זיך נישט איבעריג גענומען צום האַרצען דערפון, ווארום מען שמועסט שוין פון לאַנג, אַז אונזער פּאָליציי, עס זאָל איהר קיין בושה נישט זיין, האָט געמאַכט יד-אחת מיט די גנבים און בעקומט אַ געוויסען חלק פון די „איינקונפטען“. האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז מען האָט דאָ צו טון נישט מיט קיין געוועהנליכע גנבים, נאָר מיט אַ באַנדע פרויענהענדלער.

אין צוג, וואָס לויפט צווישען גאַלאַץ און קישענעוו, זענען פלוצים אַריינגעקומען אין וואַגאָן פון 2-טער קלאַס דריי יונגעלייט און פערנומען ערטער. אַזוי ווי זיי זענען געווען זעהר עלעגאַנט געקליידעט און האָבען גערעדט צווישען זיך אויף אַן'אומבעקאַנטער שפּראַך, האָט מען זיי אָנגענומען פאַר אויסלענדער. אַזוי זענען זיי אָפּגעפאָהרען אַ פּאָר שעה און געפיהרט צווישען זיך אַ געמיטליכען געשפּרעך. אין זעלבען וואַגאָן זענען געווען אויך אַ פּאָר שעהנע פריילייננס. איינער פון די יונגע לייט האָט גענומען עסען קאָנפעקטען און זיך גלייך געכאַפּט פאַר די צייהן. די פּאַסאַזשירען פון'ם וואַגאָן האָבען איהם זעהר בעדויערט און געפּרובט מיט פערשידענע מיטלען לינדערען זיין וועהטאָג, אָבער עס האָט גאָר נישט געהאָלפען, דער יונגערמאַן האָט זיך געריסען אויף די גלייכע ווענד.

— ווי איך זעה, — האָט זיך אָפּגערופען דער צווייטער „אויסלענדער“, — וועל איך דיר מוזען געבען עטליכע טראָפּענס פון'ם פּראָפעסאָר'ס מיקסטור.

און ער האָט שנעל תיכף אַרויסגעשלעפּט פון בוזעם-קעשענע אַ קליין פלעשעלע און אָנגעטריפט אויף אַ שטיקעל צוקער עטליכע טראָפּענס.

וואָס ווייטער איז געשעהן, געדענקט קיינער נישט פון די פּאַסאַזשירען. ווי עס ווייזט אויס, זענען אַלע איינגעשלאָפען גאַנץ געשמאַק, ווארום ווען זיי האָבען זיך אויפגעכאַפּט פון שלאָף, איז אין וואַגאָן שוין נישט געווען קיין סימן נישט פון די „אויסלענדער“ און נישט פון די אַלע זאַכען, וואָס די פּאַסאַזשירען האָבען מיט זיך געפיהרט. פון געלד אין די קעשענעס, איז דאָך שוין אָפּגערעדט. מען האָט אַלע בענומען פון קאָפּ ביז די פיס, אָבער וואָס עס איז בעזונדערס אויפפאַלענד אין דער געשיכטע, איז דאָס, וואָס צוזאַמען מיט די אומבעקאַנטע פּאַסאַזשירען זענען אויך פערשוואונדען צוויי פון די פּאַסאַזשירקעס.

מען האָט אויף דער נעכסטער סטאַנציע אויפגעהויבען אַן'אַליאַרם, געמאָלדען דער באַהן-פּאָליציי וועגען דעם פאַל אין וואַגאָן און... פּטור. אַזוי ווי מען ענטדעקט ביי אונז קיינמאָל נישט קיין גנבים, וואָלט אויך דאָס מאָל די גאַנצע געשיכטע זיך געווען פערענדיגט בלויז מיט אַ... פּראָטאָקאָל. איז אָבער אָנגעקומען פון בוקאַרעשט אַ דעפּעשע צו אַלע סטאַנציע נאַטשאַלניקעס אויף דער ליניע קישענעוו גאַלאַץ, אַז מען זאָל אָנגעהמען אַלע מיטלען צו פערהאַלטען דריי געפעהרליכע פרויען-הענדלער, וועלכע זענען געקומען קיין בעסאַראַביען „איינקויפען סחורה“ פאַר די טערקישע שאַנד-הייזער. און אַזוי ווי פאַר אַ דעפּעשע פון בוקאַרעשט האָט מען נאָך פאָרט אַ ביסעל דרך-ארץ, האָט מען טאַקע גענומען ערנסט אויפזוכען די דריי פערשוינען, וועלכע האָבען מיט זיך אַוועקגעפיהרט פון'ם וואַגאָן די צוויי מיידלעך. און ווי זאָגט אַ פאָלקס-וואָרט? „אַז מען זוכט, געפינט מען“. מען האָט זיי אַזוי לאַנג אַרומגעזוכט, ביז מען האָט זיי דערטאַפּט אין גאַלאַץ (האַפען-שטאָדט ביים טייך דונאַי). מען האָט זיי גלייך אַרעסטירט און אָפּגעשיקט קיין קישענעוו. זיי האָבען אפילו געפּרובט פּראָטעסטירען הלמאי מען האָט זיי פערהאַלטען, נישט האָבענדיג געגען זיי קיינע פעסטע בעווייזען, אָבער עס האָט זיי גאָר נישט געהאָלפען. פערקאָוועטע אין קייטען האָט מען זיי אָפּגעפיהרט אין דער קישענעווער טורמע, וואו זיי זיצען ביז'ן היינטיגען טאָג.

ביי דער אויספאָרשונג האָט מען זיך דערוואוסט פיל אינטערעסאַנטע זאַכען וועגען זייער

(אַ בריף פון בעסאַראַביען)

טעטיגקייט. געקומען זענען זיי פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל קיין רומעניען איינצוקויפען לעבעדיגע סחורה פאַר די דאָרטיגע שאַנד-הייזער. אָבער דאָס איז נאָך נישט אַלעס. אונטער'ן דרוק פון טורמע-פאַרשער (און ווי עס שיינט, האָט מען זיי היבשליך צוגעדריקט), האָבען צוויי פון די אַרעסטירטע דערצעהלט ווי אַזוי זיי זענען געקומען צו דעם שענדליכען האַנדעל.

זיי האָבען מיט עטליכע יאָהר צוריק חתונה געהאַט פאַר יודישע מיידלעך אין רענאַט (אַלט-רומעניען). עס איז דאַן געווען אַ צייט, ווען מ'האָט מיט גרויסע שוועריגקייטען בעקענט קריגען אַ חתן פאַר אַ מיידעל, און אַזוי ווי זיי, די פּאָר חתנים, האָבען הויפּטזעכליך געזוכט דעם נדן, האָט מען זיי גע'שדכנ'ט צוויי מיאוס'ע מיידלעך, וועלכע האָבען אָבער פערמאָגט אַ היבשען נדן. מיט דער צייט, — אַזוי דערצעהלען די פרויען-הענדלער, — האָבען זיי זיך אין אַ רעסטאָראַן צופעליג בעקענט מיט זייער איצטיגען דריטען שותף און יענער האָט זיי אויפגעקלעהרט ווי אַזוי מען קען לייכט רייך ווערען. ער האָט זיי אויפגעדעקט דעם סוד, אַז פאַר איין „שטיקעל סחורה“ קען מען אין סטאַמבול נעהמען אַזוי פיל געלד, וויפיל עס בעקומען נדן צעהן חתנים מיט אַמאָל.

— יאָ, אָבער וואו נעהמט מען סחורה? — האָבען די צוויי נישט געניטע סוחרים אַ פרעג געטון ביי זייער „לעהרער“.

יענער האָט געזאָגט, אַז ער וועט זיי שוין אויסלערנען ווי „צו כאַפּען פיש“. דערווייל האָבען זיי איהם איינגעלאַדען צו זיך אויף טיי און אין יענעם אָוועגד איז טאַקע געשלאָסען געוואָרען דאָס ערשטע געשעפט. דער נייער בעקאַנטער האָט געמאַכט אַ פאָרשלאַג זיינע רומענישע קאָמפּאַניאָנען צו פערקויפען אין דער ערשטער רייהע טאַקע זייערע ווייבלעך.

— חביה, — האָט ער אונז געזאָגט. — אַזעלכע קראַסאַוויצעס, ווי אייערע פרויען זענען, קענט איהר אומעטום און צו יעדער צייט קריגען צעהן פאַר איינע. איך וועל אייך געבען שעהנע ווייבלעך אויף די טוצען. אויף וואָס-זשע פאַר אַ שוואַרץ יאָהר דאַרפט איהר זיי האָבען? גיט זיי מיר און איך וועל זיי שוין פערטון אין מיין קראָם. .

און אַזוי ווי זיי האָבען קיינמאָל נישט ליב געהאַט זייערע פרויען און געוואָלט פון זיי פּטור ווערען, האָבען די רומענישע יונגעלייטלעך גיך איינגעשטימט אויפ'ן געשעפט. מען האָט אַרויסגעקראָגען אויסלענדישע פּאַספּאָרטען פאַר זיך מיט די פרויען און צוזאַמען מיט'ן דריטען שותף איז מען אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען אָפּגעפאָהרען קיין קאָנסטאַנץ און פון דאָרטען אויף אַ לוסט-רייזע קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל... וואָס דאָרטען איז געשעהען, איז שוין איבעריג צו דערצעהלען.

איצט זענען זיי ווידער געקומען — שוין צום פערטען מאָל — איינהאַנדלען סחורה... איין טראַנספּאָרט האָבען זיי ערשט מיט צוויי וואָכען צוריק אָפּגעשיקט קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, און היינטיגע וואָך האָבען זיי געקראָגען פרישע סחורה. די צוויי מיידלעך, וועלכע זיי האָבען אַוועקגערויבט פון'ם וואַגאָן אין צוג, וואָס געהט פון גאַלאַץ קיין קישענעוו.

ווי אַזוי האָט מען זיי ענטדעקט?

וועגען דעם גיט איבער די פּאָליציי - מאַכט פאָלגענדעס: אין דער זעלבער צייט, ווען אויף די בעסאַראַבער באַהנען האָט געאַרבייט די חברה פרויען הענדלער, האָבען אין אַלט-רומעניען געאַרבייט גנבים פון קישענעוו. זיי פלעגען מיט ספּעציעלע פּאַפּיראָסען איינשלעפערען די פּאַסאַזשירען און זיי בענעהמען פון קאָפּ ביז די פיס. איינמאָל האָבען זיי צווישען אַנדערע בענומען אויך אַ הויכען טשינאָווניק פון בוקאַרעשט, און יענער האָט אויפגעהויבען אַ גרויסען טומעל. ער האָט אָפען בעשולדיגט דעם באַהן-פּערסאָנאַל אין צוזאַמענאַרבייט מיט די גנבים, ווייל אַנדערש וואָלט נישט מעגליך געווען פאַר די גנבים אַזוי אומגעשטערט צו אַרבייטען. קורץ, מען האָט זיך פּראָאינטערעסירט מיט דעם ענין אויך אין דער געהיים-פּאָליציי און עס זענען צוגעשיקט געוואָרען ספּעציעלע דעטעקטיווען אין די הויפּט-שטעדט, פון וועלכע עס געהען אָפּ אייזענבאַהנען. צווישען די שטעדט איז אויך אַריין גאַלאַץ. און, זוכענדיג גנבים, האָבען די דעטעקטיווען דערווייל געטראָפען די פרויען-הענדלער. און אין דער זעלבער צייט זענען פון בוקאַרעשטער פּאָליציי פערשוואונדען דריי אַנדערע פרויען הענדלער. ווען מען האָט קיין בוקאַרעשט טעלעגראַפירט וועגען די דריי אַרעסטירטע פרויען-הענדלער, איז מען דאָרטען געווען זיכער, אַז מען האָט געכאַפּט די ענטלאָפענע, אָבער ווי עס האָט זיך דערנאָך אַרויסגעוויזען, זענען דאָס געווען גאָר אַנדערע. פון יענע בוקאַרעשטער, איז פאָרלויפיג קיין שפּור נישט געבליבען.

לויט די ידיעות, וואָס די פּאָליציי בעזיצט, געפינען זיך איצט אין רומעניען ביי צוועלף-פופצעהן „פאַרשטעהער פון אויסלענדישע פירמען“, ווי זיי גיבען זיך אָן. עס זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען ראַבען פון טערקיי, אַרגענטינאַ און אַנדערע לענדער, אום צו כאַפּען אין זייערע נעצען אומשולדיגע מיידלעך און ווייבלעך.

קונציגע שטיק האָבען די פרויען - הענדלער דורכגעמאַכט אין פיל שטעדטלעך אין בעסאַראַביען און אין אַלט-רומעניען. זיי פלעגען קומען אין אַ שטעדטעל און זיך פאָדשטעלען אַלס אַמעריקאַנער פאָרשטעהער פון „דושאָינט“. דערביי האָבען זיי צוטיילט אַ פּאָר צעהנדליג טויזענד לעי (זיי פלעגען נאַטירליך, פריהער געהיים אויספאָרשען דאָס אָרט, צי עס לוינט זיך דאָרטען אַזאַ סומע צו פערלירען, ד. ה., צי זענען דאָרטען פאַראַן שעהנע מיידלעך), און דערנאָך האָט מען זיך בעקענט אויף פערזאַמלונגען מיט די שעהנסטע מיידלעך און נאָך דער קאָנטשאַפּט פלעגט מען מאַכען אַ רייזע אין אַ צווייטער שטאָדט און זיך ווידער אומקעהרען. דאָס האָט געזאָלט הייסען אַ מין אינספּעקציע-רייזע איבער די אַרומיגע שטעדט און שטעדטלעך, אום זיך צו בעקענען מיט דעם עקאָנאָמישען צושטאַנד פון די דאָרטיגע יודען. די עלטערען פון די מיידלעך זענען, נאַטירליך, שטאַרק צופרידען געווען פון דער קאָנטשאַפּט, וואָס זייערע קינדער האָבען געשלאָסען מיט אַזעלכע געהויבענע געסט, און האָבען שוין מעהר נישט נאָכגעקוקט וואוהין, ווען און צו וואָס מען פאָהרט אַלע מאָל אָפּ פון שטאָדט צי פון שטעדטעל. עפּעס אַ קלייניגקייט, אַז מענשען קומען מיט אַזאַ הויכער מיסיע, און צוטיילען געלד פאַר די נויטבעדערפטיגע יודען, דאַרף מען דען זיי נאָכקוקען און נאָכפאָרשען? ווּעמען וואָלט עס דען געקענט קומען אויפ'ן געדאַנק, אַז אונטער'ן מאַנטעל פון צדקה און הילף פאַר אָרימע לייט, בעהאַלטען זיך געפעהרליכע שווינדלער? זענען טאַקע פאַר די לעצטע מאָנאַטען געפאַלען זעהר פיל קרבנות פון דעם דאָזיגען אומדערהערטען שווינדעל.

אָבער מען האָפט, אַז איצט וועט פּאָליציי זיך ערנסטער נעהמען פאַר דער אַרבייט און וועט אויסראָהמען די אויסוואורפען פון אונזערע מקומות.

י. נ.

די האַפּען-ירידים אין לובלין

פון לובלין שרייבט מען: די האַפּען ירידים, וועלכע האָבען זיך אָנגעהויבען אין לובלין האָבען אַ ספּעציעלע בעדייטונג צוליב די אויסנאַהמס בעדינגונגען, אין וועלכע עס געפינט זיך די פּראָדוקציע און האַנדעל פון האַפּען נאָך דער מלחמה. אין דער צייט פון דער מלחמה איז די פּראָדוקציע פון האַפּען געהאַמעוועט געוואָרען, ווייל עס איז נויטיג געווען צו פּראָדוצירען קודם כל אַנדערע פּראָדוקטען אויף צו ערנעהרען די בעפעלקערונג און די אַרמעע. מיט דער פערענדיגונג פון דער מלחמה און מיט דער בעגייסטערונג פון דער ביער אינדוסטריע איז מען ווידער צוגעטרעטען צו אַ אינטענסיווע פּראָדוצירונג פון האַפּען.

דער מאַנגעל פון דאָזיגען אַרטיקעל אויפ'ן האַנדעלס-מאַרק ביי אַ שטאַרקע נאָכפראַגע האָט פעראורזאַכט אַ שנעלען וואוקס פון די פּרייזען אויש ביז 120 דאָלאַר פאַר אַ צענטנער. האָט מען דעריבער גענומען פּראָדוצירען פיל מעהר וויפיל דער מאַרק האָט גענויטיגט און די פּרייזען האָבען גענומען בעדייטענד פאַלען.

אין דער צייט פון דער גוטע קאָניונקטור, וועלכע איז געוואָרען נאָך בעסער, ווייל אין אייראָפּאַ האָט אין יאָהר 1926 געהערשט אַ עפּידעמיע אויף די האַפּען פעלדער און דעריבער האָט מען פיל עקספּאָרטירט קיין אויסלאַנד, זענען ענטשטאַנען זעהר פיל נייע האַפּען פּלאַנטאַציעס. נאָר מען זיך דערצו האָבען מעהרסטענטייל נישט קיין פאַכמענער. נאָכ'ן יאָהר 1926 האָט מען אין דייטשלאַנד געפינען אַ מיטעל ווי אַזוי צו בעקעמפען די עפּידעמיע אויף די האַפּען-פּלאַנטאַציעס אין אייראָפּאַ און דערמיט האָט זיך אָפּגעשטעלט די גוטע קאָניונקטור. האָמאָלס האָבען זיך דערהערט שטימען, אַז מען דאַרף אָפּשטעלען די היפּער-פּראָדוקציע פון האַפּען. די דאָזיגע שטימען האָבען אָבער נישט געפינען קיין אָפּקלאַנג. אין יוגאָסלאַוויען, דייטשלאַנד און אין טשעכיען האָט מען ווייטער פערשפּרייט די האַפּען פּלאַנטאַציעס און מען האָט פּראָדוצירט האַפּען פילפאַך מעהר, ווי פאַר דער מלחמה. די פּרייזען זענען דעריבער געפאַלען אַזוי נידריג, אַז זיי האָבען נישט געקענט אפילו דעקען די פּראָדוקציע קאָסטען. פוילען איז אָבער אין'ם דאָזיגען מצב נישט שולדיג, ווייל זי האָט פילפאַך פערקלענערט דעם שטח פון די דאָזיגע פּלאַנטאַציעס. אין יאָהר 1905 האָט פוילען געהאַט 7,578 העקטאַר. אין יאָהר 1913 — 6,800 העקטאַר, אין יאָהר 1928 — 3,502 אין היי-יאָהר — בלויז 3248 העקטאַר.

פוילען מוז דעריבער בעקומען פרעמדע אָבזאַץ מאַרק פאַר איהרע האַפּען. די פּראָדוקציע פאָריגעס יאָהר האָט בעטראָפען 52000 צענטנער האַפּען, היי-יאָהר רעכענט מען אויף 665,000, אויף צו בעפרידיגען בלויז דעם אינערליכען מאַרק איז גענוג 1500 צענטנער, דערביי האָט מען פון טשעכיען געבראַנגט פיל טויזענדער צענטנער האַפּען. אַלענפאַלס בלייבט אַ רעשט 55000 צענטנער, פאַר וועלכע מען מוז געפינען אַ אָבזאַץ אין אויסלאַנד. די האַפּען פון פוילען פלעגען קויפען די טשעכען און דייטשען, וועלכע האָבען די האַפּען בעהאַלטען אין זייערע מאַגאַזינען און ערשט נאָכ'ן אויסשעפּען זייערע אייגענע קאָנטינגענטען האָבען זיי עקספּאָרטירט ווייטער די פּוילישע האַפּען אָנגעבענדיג דאָס אַלס דייטשע אין טשעכישע האַפּען. איצט ווערען פאַר אונז פערשלאָסען די מעגליכקייטען צו עקספּאָרטירען האַפּען קיין דייטשלאַנד אָדער טשעכיען. די לאַגע ווערט דעריבער גאָר ערנסט, מ'מוז מען געפינען מיטלען: איינע פון די דאָזיגע מיטלען האָבען ווערען די האַפּען-ירידים, אָרגאַניזירט דורך דער האַנדעלס-קאַמער אין לובלין, אין צענטרום פון דער אייעלסטער האַפּען פּראָדוקציע און אויך איז אַ וויכטיגען קאָמוניקאַציע פונקט, וועלכער פעראייניגט פערשידענע טיילען פון פוילען מיט די לענדער פון האַפּען אימפּאָרט.

דער ציל פון די האַפּען-ירידים איז צו פערלייכטערען די פּלאַנטאַטאָרען פון די האַפּען און די סוחרים דאָס אויפזוכען דעם דאָזיגען אַרטיקעל, אָנקניפּען אַ דירעקטען קאָנטאַקט מיט די פּראָדוצענטען, וואָס עס וועט מיטווירקען צו אַ געהעריגע אָרגאַניזירונג פון עקספּאָרט, בפרט ווען פוילען בלייבט נישט הינטערשטעלונג לגבי אַנדערע לענדער בנוגע אָרגאַניזאַציע פון דער האַפּען פּראָדוקציע.

די האַפּען פּראָדוצענטען זענען אָרגאַניזירט אין ראַיאָנאַל-געזעלשאַפטען (די לובלינער געזעלשאַפט נעהמט אַרום דעם גאַנצען שטח פון געגענד. קאָנגרעס פּוילען), וועלכע האָבען פאַר אַ ציל אויסצוקלערען זייערע מיטגלידער ווי אַזוי צו פערבעסערען די האַפּען און פערגרעסערען די פּראָדוקציע, דאָס פּוילישע האַפּען-וועזען בענוצט זיך מיט די מאָדערנסטע טעכנישע איינאָרדנונגען.

דאָס אָרגאַניזירען די האַפּען ירידים האָט אויף זיך גענומען די האַנדעלס-קאַמער אין לובלין. דער קענדיג די אויסגאַבען און דורכפיהרענדיג אַ ברייטע פּראָפּאַגאַנדע. צוליב אָבער דער נישט גינסטיגע קאָניונקטור היי-יאָהר מוז מען פון פאַראויס וואָרענען פאַר'ן אָפּטימיזם צו דערגרייכען עפּעס גרויסע ערפאָלגען. ערשט אין די ווייטערע יאָהרען קאָנען די האַפּען ירידים, ביי אַ געהעריגע ענטוויקלונג, געבען פילע רעזולטאַטען, אַלענפאַלס אין כדאי אויסצודריקען די האָפנונג, אַז די האַפּען ירידים, וועלען זיין אַ וואָגיגער פאַקטאָר אין די אַלגעמיינע אַנשטרענגונגען פון די ווירטשאַפטליכע ספערען אין דער ריכטונג צו פערשטאַרקען דעם עקספּאָרט און אַקטיווירען אונזער האַנדעלס בילאַנס.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

פּערבשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, נבאַרושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פרָאָנט.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעץ א. אַ. וו.

אורין-אַנאַליז — 4 זל.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראַצאָהניע פון זעמפליכע קראָפּעדישע אַפּאַראַטען, וו.: העלערקעס אויף פּלאַטפוסען, קאָנטע ליבע פיס, גאַרטעמען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָ.

צוריקגעקעהרט.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז 2 אָקטאָבער 1929

פ.פ.ס.
און מאַרשאַל פּילסודסקי

„ראָבאָטניק" האָט אין זונטיקדיקן נומער געבראַכט אַן אַרטיקעל פון רעד. מיעטשיסלאַוו ניעדזיאַלקאָווסקי א. ג. „און ענדע צו יוזעף פּילסודסקי" אין אַרטיקעל ווערט געזאָגט:

א געוויסער פּעריאָד פון דער געשיכטע פון פּוילישן סאָציאַליזם איז אָהן ספק פערבונדן מיט'ן נאָמען פון יוזעף פּילסודסקי, אַזוי גוט ווי דער נאָמען פון מוסאָליני וואָלט געווען פערבונדן מיט דער געשיכטע פון איטאַליענישן סאָציאַליזם ווען מוסאָליני זאָל ווען עס אין האָבן געשפּילט אַזאַ גרויסע ראָל, וועלכע ס'האָט ווירקליך געשפּילט יוזעף פּילסודסקי אין דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי פון געוועזענעם רוסישן געביט.

יענער פּעריאָד איז זעלבסטפערשטענדליך שוין געשלאָסן, ער געהער שוין צו דער געשיכטע און דער אָפּשאַצונג פון דער היינטיגער שטעלונג פון יוזעף פּילסודסקי ענדערט מיט גאָרנישט די ערהליכע און גערעכטע אָפּשאַצונג פון זיינע דעמאָלסדיגע אָנשטרענגונגען, און פערקערט אויך: די גערעכטע אָפּשאַצונג פון דעם אַמאָליגן פּילסודסקי דאַרף נישט ווירקן אויף דער בעציהונג צו זיין איצטיגער שטעלונג.

ווען די מלחמה האָט אויסגעבראָכן, ווען די יאַנען זיינען אַרויס אין פעלד, האָט פּילסודסקי אויפגעהערט צו זיין דער פאָרשטעהער פון פּוילישן סאָציאַליזם, האָט אויפגעהערט צו זיין א טוער און אַנפיהרער פון פ.פ.ס. און איז געוואָרן דער סימבאָל פון גאַנץ רעמאָקראַטישן אומאָפּהענגיגקייטס־לאַגער, וועלכער האָט אַרומגענומען נישט נאָר די סאָציאַליסטן נאָר אויך די פאָלקס־גרופּן אין דאָרף. די איצטיגע יוגנט האָט בײַגעטראָטן. דער „קאַפּיטאַל" פון צוטרוי האָט זיך געברייטערט און האָט אַרומגענומען די גאַנצע פּאָליטישע דעמאָקראַטיע.

מיט דעם דאָזיגן „קאַפּיטאַל" האָט ער געגומען אין זיינע הענט די פונקציעס פון מלוכה־נאַטשאַלניק אין נאָוועמבער 1918. דעמאָלס האָט ער שוין געהאַט ווערן „דער מענש פון פאָלק" אַזוי ווי ער איז געווען פאַר דער מלחמה „דער מענש פון סאָציאַליזם" און באַלד נאָכ'ן איבערנעמען די אומאָפּהענגיגקייט „דער מענש פון דעמאָקראַטיע", ער האָט אויסגעזאָגט, אין נאָמען פון די מלוכה־אינטערעסן די האַנט צו פעראייניגונג מיט די ענגלענדער. די ערקלערט האָבן די האַנט אַבגעשטויסן, פּילסודסקי האָט אַלזאָ געמוזט פּלייבן דער „מענש פון דעמאָקראַטיע" און אויף די כוואַליעס פון די צוטרויען פון די מאַסן איז ער „אַריבערגעשוואומען" די טראַגישע פון דער מאַי־איבערקעהרעניש.

און ס'איז אוועק 3 יאָהר. הערבסט־צייט 1926 איז פ.פ.ס. אַוועקגעגאַנגען צו אָנגעשלאָסענע אָפּאָזיציע, מיר האָבן איבערגעזעהן אַ „קאָנטראָל־רעזשים", אַ „פּראָבעמען" אין דעם שטייגער „שטעהן און זיצן", אַלע מעגליכע קאָנסטיטוציע־„ספקות", מיר האָבן איבערגעלעבט די צייט פון „פּאַרטליזם" און די צייט פון די „פּאָלקאָווניקעס", דורך די דאָזיגע 3 יאָהר האָט פּילסודסקי „אויסגעגעבן" פון דעם אָנגעזאַמלטן צוטרוי־קאַפּיטאַל, ער האָט אויסגעגעבן פערשווענדעריש, ס'האָט זיך געוויזן די קאָנסערוואַטיווע זשור־נאַלן פון דער לינקער אָפּאָזיציע. זיי האָבן גענאַטן און געשריבן! די פּאָליטיקער זיינען געגאַנגען פּילסודסקין, די מאַכן פאַר פּילסודסקין עס זיינען אַרויסגעפיהרט געוואָרן די וואַהלן אין 1928, מ'האָט געמאַכט אַ „פּרוּב" מיט ב.ב.ס. און דער דאָזיגער רעגירענדער פּרוּב — האָט אויך געטוישט.

פאַרוואָס? ווייל דער בייטעל, וועלכער איז געווען פיל איבער'ן זוים מיט דעם טייערן אוצר פון צוטרוי אין מאַי 1926 — דער דאָזיגער בייטעל איז איצט געווען לעער.

פּילסודסקי איז אָנהויב געווען „אַ מענש פון סאָציאַליזם", איז געווען שפּעטער אַ „מענש פון דעמאָקראַטיע", האָט געוואָלט ווערן „אַ מענש פון פאָלק", איז געוואָרן „אַ מענש פון רעכטן לאַגער", דער קאַמף פון פּילסודסקי־לאַגער מיט ענערגיע איז איצט נישט קיין קאַמף פון אידעען, נישט קיין קאַמף פון געזעלשאַפטליך־ווירטשאַפטליכע אינטערעסן, נישט קיין קאַמף פון קלאַסן־שטרעבונגען; דאָס איז אַ טראַדיציאָנעל־פּערזענליכער קאַמף, אַ קאַמף פון מענטשן־צופעליגער; עס שטעקט אין איהם אַ טיפע נישט אויפריכטיגקייט. דעם ריכטיגן קאַמף פיהרט פּילסודסקי מיט דעם לינקן לאַגער, קודם־כל מיט דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי. דאָס פערשטעהען אַלע.

מ'קען דעם דאָזיגן אמת אָנטאָן אַ פאַנטאַסטישן מלבוש פון זשורנאַליסטישער רעמאַגאָגיע, מ'קען מאַכן פערשידענע קאַמעליעס מיט די אַזוי־גערופענע פּאַרטייאיִשקייט. דער אמת וועט אָבער שטענדיג בלייבן אמת, יוזעף פּילסודסקי איז אין יאָהר 1929 די אָפּלייקענונג, דער געגנער פון יוזעף פּילסודסקי אין יאָהר 1914 און יאָהר 1918. און דער אָנגעזאַמעלטער צוטרוי־קאַפּיטאַל איז אויסגעגעבן געוואָרן ביז אַ גראָשען.

ס'איז געשעהן, אַז פאַקט דער לעצטער אַרטיקל פון יוזעף פּילסודסקי ווענן דאַשינסקין איז געווען דער טראָפּן וואָס האָט אָנגעפילט דעם בעכער. ס'איז איבערגעשניטן געוואָרן דער לעצטער דינער פאָדעם, וועלכער האָט נאָך פעראייניגט פּילסודסקין מיט זיין פערגאַנגענהייט, דאָס לאַנד האָט דאָס אינסטינקטיוו דערפיהלט. דער ריקטאַטאָר פון ניעסוויזשער שלאָס האָט בעוויזן ענטגילטיג דעם מיטגליד פון צענטראַל־קאָמיטעט פון פ.פ.ס., דער פערשוווערער פון הינטער בעזשאַן האָט בעזיגט דעם קאָמענדאַנט פון דער 1־טער בריגאַדע פון יאָהר 1918.

דאָס ווייגן קוואַלן פון אונזער בעציהונג צו יוזעף פּילסודסקי, מיר פערקלענערן נישט זיין ראָל אין דער העלדישער געשיכטע פון פ.פ.ס., מיר פערקלענערן נישט זיין ראָל אין דער לעגענדע פון די לעגיאָנען, מיר פערקלענערן נישט זיין ראָל אַלס מלוכה־נאַטשאַלניק און אַלס אומאָפּהענגיגקייטס־פעדער טיידיגער אין יאָהר 1920, מיר שטעלן נאָר פעסט אַ פאַקט:

פּילסודסקי פון 1905, פון 1914, פון 1918, פון 1920 געהער צו דער געשיכטע: פּילסודסקי פון 1926 ביז 1929 איז דער פיהרער פון „דער, אַנטי־געהענדער וועלט" פון אַלטן פּוילען, פון פוילען פון „לעוויאַטאַן", ביוראָקראַטיע און „מאָראַלישע סאַנאַציע", „יענער" פּילסודסקי איז אַ טייל פון דער פ.פ.ס. געשיכטע. דער פּילסודסקי גרייפט אָן דעם סאָציאַליזם און די דעמאָקראַטיע, ער האָט געשאַפן דעם „נאָך מאַי" סיסטעם, ער פיהרט אָן מיט די וועלכע שטעהען אויף יענער זייט באַריקאַדע.

ערב דער רעצידירענדער שלאַכט דאַרף מען זאָגן קלאָר און אָפן דאָס וואָס איז אמת.

די יודישע פערטיידיגער

די „הגנה"

עס לאָזט זיך דאָס וואָרט „הגנה" איבערזעצן — פערטיידיגונג, זעלבסטשוץ, אָבער ווער עס העט פערשטעהן אונטער דעם בעגריף „הגנה" נאָר זעלבסטשוץ, וועט מאַכן אַ טעות. די „הגנה" איז פיל מעהר, פיל קרעפטיגער, פיל וואָרצלדיגער אין דעם נייעם יודישן לעבען פון ארץ־ישראל. די יודישע „הגנה", וועלכע האָט אָפּגעראַטעוועט דעם יודישן ישוב פון אונטערגאַנג און פון שרעקליכער פערניכטונג, די „הגנה" האָט איהר בעזונדערן צויבער און מיסטישן כוח. יעדער איינער אין לאַנד, אפילו דער אַלטער גרייז פון „מאה שערים" אין ירושלים פיהלט, אַז ס'איז דאָ אַ כוח, וועלכער בעשיצט איהם, אַ כוח וועלכער ענטפּלעקט זיך און ווערט שיינט אין מאָמענטען פון סכנה. דער כוח ערפילט דעם יודישן ישוב מיט אַ רוהיגקייט און זיכערקייט וויכן מיר איבערגעבן כאַראַקטעריסטישע מאָמענטן פון דער „הגנה" אין די בלוטיגע טעג.

דער חלף ליגט אויפ'ן האַלדז

געווען איז דאָס אין חיפה. די אויפגעהעצטע אַראַבישע פּאָגרעם האָבן אַנגעשטרענגט אַ זייער כוחות אַריינצודרייסן זיך אין די יודישע קוואַרטאַלן פון „הדר־הכרמל".

וויסן אָבער אויך די אַראַבער פון דער יודישער „הגנה", שרעקן זיך פאַר איהר כוח און פערשרייען די שרעק מיט אייגענע קולות: „איטבח יאַהוד", „הר אל יאַהוד".

דורך אַלע אַרויפשטייגונגען צום „הדר־הכרמל" רייסן זיך מחנות אַראַבער און פון אומעטום ווערן זיי בעגעגנט מיט פייער.

פּרעגט דער ווילדער כעס. און מען לאָזט זיך צו די איינצעלנע יודישע הייזער אין דער געמישטער חיפה. און נישט ווייט פון וואַקזאַל ווערט אַרומגערינגעלט אַ יודיש הויז, פון אַ מחנה אַראַבער. גאַנץ אַליין שטעהט דאָ דאָס הויז, און וועלכן ס'איז פערבליבן אַ יודישע פאַמיליע, וועלכע האָט נישט בעוויזן זיך אַרויסצוקלייבן אין די ערשטע שעה'ן פון די אומרוהען. טאַטע־מאַמע כאַפּן די קינדער אויף די הענט און כּיזען זיך לויפן פון איין צימער

(בריף צום „נייעם פאָלקסבלאַט" דורך קפּא"י)

אין צווייטן פיר'ן דאַך פון הויז.

וואָס טוט מען, ווי גיט מען פון זיך צוויסען? דער פאָטער פון פאַמיליע כאַפּט אַ טיכעל, טונקט איין אין נאַפט צינט דאָס אָן און אַ רויטער פלעמעל בלאַקעט אויף און דער נאַכט־פינסטערניש.

אויפ'ן „הדר־הכרמל" האָט מען בעמערקט דאָס פעמעל, ווער ווייס ווער עס גיט די סמנים, אַ יוד, צי אַן אַראַבער.

ווער בלייבן אַ סוד ווי אַזוי עס האָט זיך איינגעגעבן אַ יונגן יודישן אַרבייטער דורכצורייסן זיך צווישן דער מאַסע אַראַבער, זיך דערקלייבן ביז דעם דאַך און שטיל אַ פרעג טאָן: יהודים? און הערענדיג דעם ענטפער איז דער יונגער אַרבייטער [illegible] פערשוואונדן.

עס ברעכן זיך די פערוּגלעטע טירען פון אונטערשטן שטאָק, דער ווילדער געשריי פון די אַראַבער שטאַרקט זיך, עס ווערן אויפגעריסן לאַרענס, צובראָכענע שויבען, אָט, אָט און דער בלוטיגער מעסער וועט אַ פּאַכע טאָן איבער די קעפּ פון דער יודישער פאַמיליע אויפ'ן הויך פון דאַך.

און פּלוצלינג! טראַך טאַראַראַך! פון דער זייט פון „הדר־הכרמל" טראָגט זיך אַ קליינע גרופּע אַרבייטער, איינער נאָכ'ן צווייטן און די אויגען בליצן כיי פייערדיגער עקשנות.

אַ טומעל, אַ שרעק צווישן די אַראַבער, מען לויפט אַפּ אויף אַ ווייל פון הויז, פון דער האַלב־אויפגעבראָכענער טיר.

צוויי בחורים לויפן אַרויף אויפ'ן דאַך, מען כאַפּט די צושראָקענע קינדער אונטער די אָרעמס טאַטע־מאַמע לאָזן זיך נאָך זיי.

„הר אל יאַהוד" ווי אַ פאַנצער שטעהט אַבער די יודישע גרופּע, טראַך־טראַראַך! אַלע כאַפּן זיך אַריין אין דעם צוגעקומענעם אויטאָ און די יודישע פאַמיליע איז געראַטעוועט פון טויט.

די אויפגעכאַפּטע באָמבע

צווישן דער גרופּע, וואָס האָט פערטיידיגט אַ יודיש הויז אין חיפה, וואָס עס האָבן זיך אויסבעהאַלטען פיר מנינים יודען, האָט זיך געפונען איינער פון די אַרבייטער אין תל־חי. גרויס איז געווען די סכנה פון די פיר מנינים שוצלאָזע יודען. די אַראַבישע פּאָליציי האָט זיך נישט אָפּגערופן אויפ'ן הילפס־געשריי, פון „הדר־הכרמל" האָט מען זיך אַהער, אין די טיפע געריכטעניש פון דער אַראַבישער חיפה, נישט געקענט צושלאָגן, און די קליינע גרופּע פערטיידיגער האָט געוואוסט די גרויסע אחריות וואָס ליגט אויף איהר.

דאָס הויז איז געווען אַרומגערינגעלט פון אַראַבער, וועלכע האָבן זיך געריסן אין הויז אריין שיכענדיג פון רעוואָלווערן און אויך פון ביקסען. די געציילטע פערטיידיגער האָבן אָבער געהיט יעדער איינער זיין פּאָזיציע. כל זמן מע האָט געשאָסן פון ווייטן, האָבן זיי זיך נישט געוויזן, געווען פערשטעקט אונטער די שטיינערנע ווענט פון הויז, ווי נאָר אָבער אַ גרופּע האָט זיך געוואָלט דערנעהנטערן צום הויז, פלעגט יעדער איינער אַרויסשפּרינגען פון זיין בעהעלטעניש און זיך אַרויסרייסן מיט אַזאַ פייער, אַז די אַראַבער פלעגן אָפּטרעטן.

און אָט אַזוי האָט אָנגעהאַלטען די אַטאַקע אַ לענגערע צייט און פּלוצלונג איז צווישן די אַראַבער ווי שטיל געוואָרן.

— אַ באָמבע! אַ ציטער האָט אַלעמען אַרומגעכאַפּט. איינער פון די אַראַבער האָט אָנגעצונדן דעם קנויט פון אַ באָמבע און ער פערמעסט זיך אויף דעם הויז.

— מיר זיינען פערלוירען!

דורכ'ן טיר האָט זיך דער אַרבייטער פון תל־חי אַרויסגעריסן, געגאַנגען איינגע טריט פאָראויס, אַ ווילדען שפּרונג געטאָן אין דער לופט, אַ פּאַכע געטאָן מיט'ן האַנט ווי אַ געניטער שווימער אין ים, געגעבן די כוואַליעס אין... די פליהענדע באָמבע איז צוריקגעשטויסן און אויפגעריסן געוואָרן צווישן די צושראָקענע און זיך צולויפענדע אַראַבער.

(סוף מאָרגען).

די יודען־פאַלאַשען אין אַביסיניען
אינטערוויו מיט'ן פאַלאַשען־פּראָטעקטאָר פּראָף. פייטלאָוויטש

בערלין (יט"א) אין בערלין ווילט איצט פּראָפ. זשאַק פייטלאָוויטש, דער יאָהרעלאַנגער פּראָמעקטאָר פון די פאַלאַשע־יודען אין אַביסיניען. ווי בעקאַנט, פיהרט פּראָפ. פייטלאָוויטש שוין עטליכע צענדליג יאָהר אַן ענערגישע אַקציע פאַר אויפהויבן דעם קולטורעלן און רעליגיעזן מצב פון די אַביסינישע יודען, וועלכע זיינען געווען כמעט לחלוטין אָבגעפרעמדט פון יודען, הגם זיי האָבן זיך אין משך פון יאָהרהונדערטער געהאַלטען פאַר יודען.

פּראָפ. פייטלאָוויטש האָט ערקלערט דעם יט"א פאַרשטעהער, אַז ער קעהרט זיך איצט אום פון אַ 5 יאָהריג'ן בעזוך ביי די פאַלאַשען און אַביסיניען. ער האָט צווישן די דאָזיגע יודען פעסטגעשטעלט אַ שטאַרקן פאָרשריט אויפ'ן רעליגיעזן און קולטורעלן געביט. די קולטור־אַרבייט צווישן די פאַלאַשען ווערט געפיהרט דורך יונגע אַרטיגע קרעפטן, וואָס האָבן בעקומען זייער יודישע און אַלגעמיינע בילדונג אין אייראָפּעאישע שולען, פיל פון די פאַלאַשען בעהערשען שוין איצט די העברעאישע שפּראַך, וועלכע איז זיי אַמאָל געווען פולשטענדיג אַ מבעקאַנט. דער קולט פון קרבנות, וועלכער איז צווישן זיי געווען איינגעפיהרט, האָט כמעט אינגאַנצן אויפגעהערט. די פאַלאַשען פיהלען זיך אַלס טייל פון גאַנצען יודענטום.

די אַביסינישע יודען לעבען אין בעזונדערע קוואַרטאַלן. דאָס רוב זיינען זיי ערד־אַרבייטער און האַנדווערקער. זייער סאָציאַלע ענטוויקלונג איז בעדינגט דורך דעם אַלגעמיינעם פאָרשריט פון אַביסיניען.

דער הערשער פון אַביסיניען נעגוס סאַפּאַרי איז אַ פריינד פון פּראָפ. פייטלאָוויטש און בעציהט זיך סימפּאַטיש צו דער פאַלאַשען־בעוועגונג. ער אונטערשטיצט די פאַלאַשען־צענטראַל־שולע אין דער הויפּטשטאָט אַדיס־אַבעבאַ. די דאָזיגע שולע איז דער הויפּט־קולטור־צענטער צווישן די אַביסינישע יודען.

פּראָפ. פייטלאָוויטש אַרבייט איצט איבער דעם פּראָבלעם פון אויסבילדן אויף אייראָפּעאישע הויך־שולען פאַלאַשער־דאָקטוירים, מחמת אין אַביסיניע פעהלען מעדיקער און אייראָפּעאישע זין.

פון 1־טן נאָוועמבער וועט אָפּגעשטעלט ווערן די הילף פאַר הימלאָזע פון פוילען אין דאַנציג

דאַנציג. (יט"א) די טעג איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר־זיצונג פון די סאָציאַלע אינסטיטוציעס, וואָס זיינען אָנגעשלאָסן אין היגען הילפס־קאָמיטעט (צענטראַל־יודישע וואָהלפאַהרט־שטעלע) אויף וועלכער עס איז אָנגעוויזן געוואָרן אויף דער אוממעגליכקייט ווייטער צו פיהרן די ביז־איצטיגע הילפס־אַקציע פאַר דער גרויסער צאָהל יודישע אַרבייטסלאָזע, וועלכע קומען פון פוילען קיין דאַנציג, אָדער ווערן פון די בעזער לים מדינות צוריקגעשיקט קיין פוילען און פערבלייבן אין דאַנציג.

עס איז בעשלאָסן געוואָרן נאָכאַמאָל זיך ווענדען צו די יודישע קהלות אין פוילען וועגן פּערזענליך אינטערעסירן זיך מיט'ן גורל פון זייערע ברידער אין דאַנציגער פּאָרט און דערצו בעשטימען די נויטיגע מיטלען. אויב די יודישע קהלות וועלן זיך ווייטער ווי ביז איצט פערהאַלטען פּאַסיוו, וועט די גאַנצע אַקציע אין דאַנציגער הילפס־קאָמיטעט צוליב מאַנגעל אין מיטלען דעם 1־טען נאָוועמבער ה. י. אָבגעשטעלט ווערן און די גרויסע צאָהל יודישע אַרבייטסלאָזע פון פוילען, וואָס געפינען זיך אין דאַנציג, וועלן נישט האָבן צו וועמען זיך צו ווענדען. די קליינע דאַנציגער קהלה איז בשום אופן נישט אין דער לאַגע די גאַנצע אַקציע אַליין אַדורכצופיהרן.

בריסקער וואָיעוואָדע שטרייכט די סובסידיע פאַר'ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

פּינסק. (יט"א) דער בריסקער וואָיעוואָדע האָט געשטראָכן אַ רייה סומען פון פּינסקער שטאָט ראַט־בודזשעט, וואָס זיינען געווען בעשטימט פאַר יודישע קולטורעלע אינסטיטוציעס. צ. אַנד. איז געשטראָכן געוואָרן די סומע פון 300 זל., וואָס די יודישע ראַטמענער האָבן אויסגעווירקט פאַר דעם יודישן וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע.

די ימים נוראים אויף די אַמעריקאַנער שיפען

דאַנציג, (יט"א) די דאַנציגער אָבטיילונג פון „היאַס־עמיגרירעקט" האָט אין פערלויף פון די לעצטע טעג דורכגעפיהרט די בעאָרגונג פון בעלי־תפילות און ספרי־תורות אויף די אַמעריקאַנער שיפען פאַר די עמיגראַנטען, וואָס וועלען זיך געפינען ראש־השנה אָדער יום־כפור אויף זייער רייזע קיין אַמעריקאַ.

די עסטרייכישע יודען און די נייע רעגירונג

ווין (י. ט. א.).

עס איז וואַהרשיינליך, אַז דער בונדעס־קאַנצלער דר. שאָבער וועט אין די נאָהענטסטע טעג זוכען אַ פּאַסענדע געלעגענהייט אָפּצוגעבען אַ בעזונדערע ערקלערונג פאַר דער יודישער בעפעלקערונג, כדי צו בעפּעסיגען און בערוהיגען פּולקאָם די יודישע אָרגאַניזאַציעס אין אויסלאַנד, אַז די יודען דראָהט נישט קיין שום סכנה פון וועלכער נישט איז ענדערונג אין דער עסטרייכישער געזעצגעבונג אָדער אין עפענטליכען לעבען פון לאַנד.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32־41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

Dr. Robinzon
10 פּיעטריקאָווער 10, טעל. 31־86
צוריקגעקומען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

2
מיטוואך
כז
אלול תרפ"ט

אקטאבער

זון־אויפגאנג 5.30
זון־אונטערגאנג 5.24

אורטייל אין פראצעס פון די „הערשער פון דער נאכט"

(2) דאס פעראפענטליכען דעם אורטייל איי־בער די „הערשער פון דער נאכט" איז בעשטימט געווארען אויף נעכטען 12 א זייגער בייטאג, צו־ויי־דאזיגער צייט איז דער גרויסער זיצונגס־זאל שוין געווען איבערפול. די בעשולדיגטע זענען שוין געווען געבראכט פון תפיסה. דער אורטייל איז אבער ערשט ארויסגעטראגען געווארען ארום 4 א זייגער, דאס לייענען דעם אורטייל האט געדויערט א שעה צייט, דער פארזיצענדער, ריכטער עם שטיינמאן ליינט פאלגענדען אורטייל:

אדאם קאטשמארעק ווערט אנערקענט פאר שולדיג אין אויספיהרען 22 פערברעכענס: אנפאלען, גנבות, רויבערייען און ווערט דערפאר פערמשפט אויף 47 און א האלב יאהר תפיסה, פאר וועלכע אנפאל אויף נאוואק'ן אין זיין יאוירטשין ווערט ער כע־משפט אויף אייבינע תפיסה. די געמיינזאמע שטראף פאר קאטשמארעק'ן איז אלזא אייבינע שווערע תפיסה.

ראמאן שטשעטשינסקי ווערט אנערקענט פאר שולדיג אין אויספיהרען 12 פערברעכענס און ווערט געשטראפט אויף 46 און א האלב יאהר תפיסה, פאר דעם אנפאל אויף נאוואקי אויף אייבינע שווערע תפיסה. די א געמיינע שטראף — אייבינע תפיסה קוקלקא ווערט אנערקענט פאר שולדיג אין אויס־פיהרען 14 פערברעכענס און ווערט פער־משפט אויף 51 און א האלב יאהר תפיסה — די אלגעמיינע שטראף איז 12 יאהר שווערע תפיסה. וולאדיסלאוו שווערער פאר 4 פערברעכענס — 8 יאהר תפיסה — א געמיינע שטראף — 5 יאהר שווערע תפיסה. יאן קאטשמארעק פאר 2 פערברעכענס 4 יאהר תפיסה — א געמיינע שטראף 3 יאהר שווערע תפיסה; ארנאלד פוקס פאר 2 פערברעכענס 4 יאהר תפיסה — א געמיינע שטראף — 3 יאהר שווערע תפיסה; סטאניסלאוו זשולסקי פאר 4 פערברעכענס אויף 15 יאהר תפיסה — אלגעמיינע שטראף — 5 יאהר שווערע תפיסה; קאזשימיערש מיעזשינסקי פאר 4 פערברעכענס — 14 יאהר תפיסה — א געמיינע שטראף — 6 יאהר שווערע תפיסה; מיכאל ניעטער 2 פערברעכענס 5 יאהר טורמע — א געמיינע שטראף 3 יאהר שווערע תפיסה; מיכאל סטאיוצא און סטאניסלאוו שימאנ־סקי צו 1 יאהר מיט 6 חדשים תפיסה יעדער; וואצלאוו אוגוסטיניאק — 6 חדשים, יוזעפא אויגוסטיניאק — 4 חדשים, סטאניסלאוו קאלארושסקי 10 חדשים, יאן שטשעקאנסקי — 4 חדשים; יוזעף אדאמיאק — 6 חדשים, סטאניסלאוו מאריא מיטשעסקא צו 3 חדשים, יוזעפא קורקאווסקא 7 טעג ארעסט, אלע איבעריגע 18 אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען.

אין די מאטיוון פון אורטייל ווערט געזאגט, אז צו דער פאנדע האבען געהערט נאר קאטשמא־רעק, שטשעטשינסקי, קוקולא און מיערושינסקי, די איבעריגע האט מען געהונגען צו זייער ארבייט. די צוויי ערשטע האבען אויסגעמיטען טויט־שטראף נאר דערפאר, ווייל זיי האבען זיך מודה געווען אין אלע פערברעכענס, וואס שייך קוקולא האט ער בעקומען א מילדען אורטייל צוליב דעם וואס ער איז נאך יונג, ער איז געווען אונטער'ן איינפלוס פון די פערברעכער, און אין פיל פערברעכענס האט ער גענומען נאר א פאסיווען אנטייל. די פערמשפטע האבען דעם פסק־דין אויפגענומען זעהר רוהיג.

א דרייסטע איינבראך־גנבה

(2) אין לאדזשער האנדעלס־פערבאנד, קאנ־סטאנטינער 99, איז נעכטען פארגעקומען א דריי־סטע איינבראכס־גנבה.

די גנבה איז ענטדעקט געווארען ביי פאלגענדע אומשטענדען: דאס ביורא פון פערבאנד געפינט זיך אין דער נייער געבייטע אויפ'ן וועלכען הויף נעכטען אינדערפריה ווען דער מאגאזינער קרי ע, וועלכער קומט געוועהנליך דער ערשטער און גע־עפענט איז אריין אין ביורא, האט ער בעמערקט, אז דער שליסעל צו דער טיר פונקציאנירט נישט, ער האט אריינגעקוקט אין ביורא דורכ'ן פענסטער און האט בעמערקט, אז די פענסטער זענען כער־האנגען מיט טיכער און אנדער.

קריע האט באלד אויפגעזוכט איינעם פון די פירמע אינהאבער, וועלכער וואוינט אינ'ם זעלבען הויז. זיי האבען אויסגעבראכען א שויב און אריין אין קאנטאר. דא האבען זיי באלד בעמערקט א געוואלדיגע אנארדנונג אינ'ם צווייטען צימער האבען זיי בעמערקט, אז די קאסע, וואס שטעהט אין ווינקעל איז אויפגעריסען און איז אויסגעליידיגט. אין קאנטאר פונ'ם מיטאינהאבער ה' זמיגראד איז געשטאנען א צווייטע גרויסע קאסע פון א נייער קאנסטרוקציע. די גנבים האבען געפרובט אויפברעכען אויך די קאסע, זיי האבען אבער נישט געקענט. אויף דער קאסע זענען געבליבען סימנים. מ'האט באלד ווענען דעם מיטגעטיילט דער אויס־פארשונגס־פאליציי און אויפ'ן ארט איז אנגעקו־מען דער אויבער־קאמיסאר חייער, וועלכער האט אנגעהויבען די אויספארשונג. ס'איז פעסטגע־שטעלט געווארען פאלגענדעס: לויט די סימנים, וואס זיי האבען איבערגעלאזט זענען ביים אויספיהרען די גנבה געווען 4 מענשען. זיי האבען זיך אריינגעלאזט אין לאקאל ביינאכט. אויפ'ן הויף געפינט זיך א נאכט־וועכטער מיט 2 הינט. די גנבים האבען סימולירט עפעס א טומעל אויף דער צווייטער זייט הויף און ווען דער וועכטער איז אהין אוועק, האבען זיי זיך אריבערגעכאפט איבערן פלויט און אריין אין קאנטאר דורך אנ־ארויסגענומענער שויב. דארט האבען זיי זיך גע־נומען צו דער נייער קאסע און געפרובט זי אויפ־רייסען מיט א צעטילען, ווען זיי איז עס נישט געלונגען, האבען זיי אויפגעריסען די קלענערע קאסע, וואו זיי האבען געפונען 800 זל. אין בילאן. זיי האבען נאך געזוכט אין די ביורקעס, האבען אבער גארנישט געפונען. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז אין דער גרויסער קאסע געלעגען 10.000 זל. און א פארטפעל וועקסלען אויף 100.000 זל.

ווייטער איז בעקאנט געווארען אנ'אינטערעסאנ־טער פרט: מיט א טאג פריהער האט די פירמע גענומען ארויס פון א באנק 50.000 זל. אין האנט האט געלד נישט אפגענומען צופעליג. ווען ווען אויס, אז די גנבים האבען וויסען דעם גע־וואוסט און זענען געקומען נאך די 50.000 זל.

די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

פרוי יאהאננא וואקס נ"ע

נעכטען איז אין עלטער פון 68 יאהר גע־שטארבען יאהאננא וואקס, די פרוי פון דעם בע־קאנטען לאדזשער כלל טוער, דעם גרויסאינדוסטריע־לער ה' ב. וואקס.

די פערשטארבענע איז בעקאנט געווען אין ברייטערע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאפט אלס א פיינפיהלענדע פרוי און זעהר גוטער, הארציגער מענש, וואס האט פיל מיטגעהאלפען איהר מאן אין זיין וואוילטעטיגער ארבייט לטובת הכלל.

דער טויט פון דער זעהר געאכטעטער לאד־זשער בירגערין האט ארויסגערופען אנ'אויפריכ־טיגען טרויער אין אלע קרייזען, וואו זי האט זיך בעטייליגט מיט איהר איידעלער הילף.

ת נ צ ב ה.

ראש־השנה־וואונשען דורך דעם קרן־קימת־לישראל

די תשרי־אקציע פון קרן־קימת, וועלכע האט זיך אנגעהויבען היינטיגע וואך, איז אין פולען גאנג און ווערט ווייטער געפיהרט דורך די מיט־גלידער פון די יוגענד־ארגאניזאציעס און עלטערע ציוניסטישע עסקנים.

ווי תמיד ווערט אויך היי־יאהר געשיקט ראש־השנה־וואונשען צו פריינד און בעקאנטע דורך דעם קרן־קימת און די נעמען פון די שפענדער וועלען פערעפענטליכט ווערען ערב ראש־השנה אין דער היגער יודישער פרעסע.

ווי עס איז צו זעהען פון די ביז־איצטיגע רעזולטאטען פון דער זאמלונג וועט די אקציע אדורך מיט דעם געהעריגען ערפאלג. —

ברכות ווערען אויך אנגענומען אין קק"ל־ביורא, צעגעלניאנא 4.

פון „בית־לחם"

די פערוואלטונג פון „בית־לחם" האט בע־שלאסען צו עפענען דעם קומענדיגען ווינטער באלד נאך סוכות אייניגע ווארם־שטובען פאר שול־קינדער אין עטליכע פונקטען פון דער שטאט אין צענטער פון שטאט, וואסכאדניא 70, אין ראיאן פון באלוט, אלטשטאט און גייערס־מארק, אויך נעמט „בית לחם" אונטער א גרויסע הילפס־אקציע אויף די קומענדע ימים־טובים פאר בכבוד'ע יודישע פאמיליעס.

דאס נייע יאהר קומט!

ווינשט אייערע קרובים, פריינד,
קליענטען און בעקאנטע
אין לאנד און אין אויסלאנד
אכתיבה וחתימה טובה
דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"

א וואונש דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"
איז די שעהנסטע לשנה טובה
און קאסט נור 2.50 זל.

בעשטעלונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע
פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21, טעל. 24,71

פערגיפטעט פון שעדליכע גאזען

טראגישער פארפאל מיט 2 ארבייטער

(2) נעכטען איז אין מאגאזין פון דער פירמע סטאנגראר — נאבעל (ווישזשבאווא 54) פארגע־קומען פאלגענדער טראגישער פארפאל:

אין די מאגאזינען פון דער פירמע געפונען זיך גרויסע קעסלען אין וועלכע מען גיסט איבער בענזין פון די ציסטערנעס, וואס קומען מיט דער באהן.

איינער פון די גרויסע קעסלען שטעהט שוין א לענגערע צייט לעדיג און אזוי ווי מען ריכט זיך די טעג זאל אנקומען א גרעסערער טראנספארט בענזין, האט דער מאגאזינער פון דער פירמע, אנטאני קאמינסקי, געשיקט דעם 20־יעהריגען סטא־ניסלאוו פיכאלסקי (גארנצארסקא 4) אויסרייניגען דעם קעסעל. עס איז כדאי צו בעמערקען, אז כדי אויסצולופטערן דעם קעסעל פון די שעדליכע גאזען, וואס בילדען זיך פונ'ם בענזין, איז ער גע־שטאנען פון פרייטאג אן אפען.

נאכדעם ווי דער ארבייטער איז אריין אין קעסעל, איז אוועק א שטיק צייט און ער האט זיך נישט צוריק געוויזען. דער מאגאזינער האט דאן געשיקט דעם 32־יעהריגען אדאם שימטשאק (זאווישא 24) אכטונג געבען, וואס יענער מאכט זיך דארט אזוי לאנג. איז אבער דער צווייטער אויך נישט באלד צוריקגעקומען. דאן האט דער בעאונרוהיגטער מאגאזינער אלארמירט די פייער־וועהר.

איינער פון די פייערלעשער האט זיך אין א גאזמאסקע אראפגעלאזט אין קעסעל און גע־פונען ביידע ארבייטער פערחלשט. מען האט ארויסגעצויגען די פאגאטאוועס, וועלכע האט פעסט־געשטעלט, אז פיכאלסקי איז שוין טויט, שימ־טשאק'ען האט מען אין א שווערען צושטאנד אפ־געפיהרט אין שפיטאל קיין ראדאגאשטש.

באלד נאכ'ן פארפאל איז אויפ'ן ארט גע־קומען פאליציי.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(—) היינט ווערט אין לאקאל פונ'ם מי־ליטערישען אמט, פיעטרקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 5 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

E F G H Ch

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 13 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע־נע־מען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

L Ł M N O P R S

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגי־סטראציע די, געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 5 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע־נעמען אויף די בוכשטאבען

I J K

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע־נעמען אויף די בוכשטאבען

Sz T U W Z Ż

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(—) היינט, מיטוואך ד. 2 אקטאב. דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זע־נען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 פאליציי־קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K L Ł

מארגען — די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1־טען פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען.

M N O P R S

פאר 1 און 2 שטוביגע וואוינונגען דארף מען נישט צאהלען פאר הויז־אויסגאבען

(—) אין צוזאמענהאנג מיט דעם געזעץ וועגען לאקאטארען־שוץ דארפען די לאקאטארען פון קליינע וואוינונגען (איינצימער וואוינונג) פונ'ם 1. אקטאבער אן נישט צאהלען ספעציעל פאר וואסער א. ד. גל., ווייל די אויסגאבען געהען אריין אין דעם געהעכערטען דירה־געלד.

אספאלט־ארבייט

(מ) נעכטען האבען זיך אנגעהויבען די אר־בייטען צו בעטאנירען די לינקע טייל פון דער פיעטריקאווער־גאס פון פשעיאזד ביז מאניושקי־גאס. גלייכצייטיג אספאלטירט מען די רעכטע זייט פון ציגעל־גאס ביז פרייהייטס־פלאץ.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) ג. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ג. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענבלום (ציגעל־גאס 12), גארפיין (וואסכאדניא 54), י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15).

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

זיצונגען אין אלע סיים־קלובען
שארפע רעזאלוציעס פון אלע צדדים

ווארשא, 1 (מיט'עפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). געכטען, אזוי ווי יערען ערשטען, איז אין סיים געווען א לעבהאפטע בעוועגונג. די דעפוטאטען האבען אפגענומען זייערע ריעטעס. גלייכצייטיג זענען אבער אויך כמעט אין אלע קלובען פארגעקומען זיצונגען, וואו ס'זענען אנגענומען געווארען פערשידענע רעזאלוציעס.

די זיצונג פון ב. ב.־קלוב איז צוליב דער אפוועזענהייט פון פולק. סלאוועק, געפיהרט געווארען אונטערן פארזיץ פון דעפ. קאשטשאלקאווסקי. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די ליבעראלע אפנייגונגען אין דעם ראזיגען קלוב זענען בכלל נישט אזוי ליבעראל, ווי ס'האט זיך געקענט אויסרעכטען. דעפ. קאשטשאלקאווסקי האט געהאלטען א שארפע רעדע געגען דער אפאזיציע, וואס טרעט ארויס געגען מארשאל פילסודסקי. ווייטער איז ער ארויסגעטרעטען געגען דער אפאזיציע פאר איהר שטעלונג צו די קאנסטיטוציע ענדערונגען, ווייל נאר די ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע קענען פוילען אוועקשטעלען אלס גרויסמאכט. דער רעדנער האט אויך אנגעוויזען, אז די איצטיגע רעגירונג איז די לעגאלסטע פון אלע רעגירונגען, צוליב די סאציאלע רעפארמען, וואס זי האט איינגעפיהרט.

דעפ. קושישאנאווסקי האט אין זיין ווירטשאפטליכען רעפעראט אנגעוויזען, אז די ווירטשאפטליכע לאגע פון פוילען איז נישט קיין שלעכטע. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וועגען א שארפען קאמף מיט דער אפאזיציע.

אין פ.פ.ס.־קלוב איז אויך פארגעקומען א זיצונג. נאך א פאליטישען רעפעראט פון דעפוטאט ניעדזשאלקאווסקי איז נאכאמאל דערמאהנט געווארען די רעזאלוציע וועגען אויסדריקען אונצוטרוי דער רעגירונג.

א זעהר שארפע רעזאלוציע האט אנגענומען די „טראנסיצטווא כלאפסקיע", וועלכע האט ארויפגעלייגט אפען אויף דער איצטיגער רעגירונג די גאנצע אחריות פאר דער לאגע אין לאנד.

די רעכטע נ.פ.ר. האבען בעשלאסען צו שטיצען אנ'עווענטועלען פארשלאג וועגען אונצוטרוי צו דער רעגירונג.

אויך „וויזוואלעניע" האט אנגענומען א שארפע רעזאלוציע. אלס פרעזעס איז געוועהלט געווארען דעפ. וואושניצקי. צוליב דעם אבער, וואס ער האט צוויי מאל רעזיגנירט, איז אלס פרעזעס אויסגעוועהלט געווארען דעפ. מיכאל רוג.

„פיאסט" האט אויך אפגעהאלטען א בעראטונג און ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמפספעהיגער פרעזידיום, וועלכער בעשטעהט פון די דעפוטאטען: וויטאס, קיערניק, און ראטאי. וויטאס האט ערקלערט, אז ער וועט אין פערלויף פון 3 טעג געבען אנ'ענטפער, צי ער נעהמט אן דעם אמט.

ווארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארגען (היינט) קומט פאר א זיצונג פון „צענטראלעוו", עס וועט בעטראכט ווערען דער פלאן פון דער קאמפאניע. קודם־כל וועט אין סיים געשטעלט ווערען דער פארשלאג וועגען דעם, אז בעאמטע זאלען זיין פעראנטווארטליך פאר וואהל־מיסברויכען אין פערלויף פון 30 יאהר. 2) ארויספיהרען א פארשלאג וועגען פרייהייט פון וואהל־פערזאמלונגען און 3) דאן ערשט שטעלען דעם פארשלאג וועגען אונצוטרוי צו דער רעגירונג.

„די ענגל. מאכט האט קאפיטולירט פאר די יודען"
אזוי שרייבט די אראבישע פרעסע

ירושלים, (יט"א) די אראבישע צייטונג „על דזשאמעא על אראביא" האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אז „די ענגלישע מאכט אין א"י האט קאפיטולירט פאר די יודען". אלס בעווייז ברענגט די צייטונג פאלגענדע פאקטען פון פריווילעגירען יודען. עס איז געשטראכען געווארען דער חוב פון דער תל־אביב'ער שטאט־פערוואלטונג אין דער הויך פון 75.000 פונט, 10 טויזענד פונט זענען אסיגנירט געווארען אויף דרינגענדע הילף פאר די קרבנות פון די אונרוהען, די היימלאזע יודען ווערען אויסגעהאלטען אויפ'ן חשבון פון דער רעגירונג, אלע מלוכה'שע אמטען זענען געווארען אינסטרואירט צו ערטיילען הילף די יודישע אינסטיטוציעס ביים איבערבויען די חרוב־געווארענע ישובים.

גלייכצייטיג ברענגט „על דזשאמעא על אראביא" א רייה פאקטען, וואס האבען עדות זאגען וועגען דער אנטי־אראבישער שטעלונג פון דער ענגלישער מאכט: 1) אגרעסיווע שטעלונג פון ענגלישען מיליטער לגבי די אראבער אין ירושלים, מוצא, חברון, יפו, חיפה און צפת, וואו עס זענען דערהרג'עט און פערוואונדעט געווארען פיל אראבער 2) עטליכע הונדערט אראבער זענען ארעסטירט געווארען, זיי ווערען אין די תפיסות געשלאגען און מאטערט, בעת די יודישע ארעסטאנטען ווערען בעהאנדעלט גוט, 3) אויף די אראבישע דערפער זענען ארויסגעגעבען געווארען קאנטריבוציעס, כדי אויסצוהאלטען די יודען ענטשעדיגונג, 4) עס זענען בעזייטיגט געווארען אראבישע בעאמטע, בעת קיין איין יודישער בעאמטער, בעזונדערס דער הויפט פראקוראר נארמאן בענטוויטש, איז נישט בעזייטיגט געווארען, 5) עס זענען נישט אונטערגענומען קיין שום ענטשיידענע שריט, כדי צו קאנפיסקירען דאס געוועהר, מיט דער הילף פון וועלכען יודען אטאקירען די אראבער.

ירושלים, (יט"א). די אראבישע צייטונג „אסיראט אל מוסטאקים" האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל, וואס ענטהאלט אנ'אפשאצונג פון די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל און אין וועלכען עס ווערען אויסגעשעצט פאלגענדע „נוצען", וואס עס האבען געבראכט די אונרוהען אין לאנד.

לויט דער אראבישער צייטונג איז א דאנק די אונרוהען ווידער געשאפען געווארען אן אראבישע איינהייטליכקייט אין ארץ־ישראל, עס איז אפגעשטעלט געווארען דאס פערקויפען ערד יודען און עס איז אויסגעאיבט געווארען א דרוק אויף דער פערקלענערונג אדער ואגאר פולשטענדיגער אפשטעלונג פון דער יודישער אימיגראציע אין א"י.

אנ'אונפארטייאישע אויספארשונג, שרייבט ווייטער די אראבישע צייטונג, וועט פעסטשטעלען, אז די אראבער האבען נישט ארגאניזירט און אויך נישט אנגעהויבען קיין אנגרייפענדע שריט לגבי די יודען. די אויספארשונגס־קאמיסיע וועט דעריבער מוזען, אין הסכם מיט'ן יושר און דער פאקטישער לאגע, עמפעהלען צו אנולירען די באלפור־דעקלאראציע.

געקומען קיין לעמבערג אנקוקען א כלה און איז דערהרג'עט געווארען

לעמבערג, זונטאג 9 א זייגער אין דער פריה איז קיין לעמבערג געקומען אויס טארנאוו דער 29 יאהריגער משולם זאנדהויז. פון לעמבערגער באהנהויף איז זאנדהויז מיט'ן טראמוואי נר. „5" געפאהרען אין שטאט אריין.

אויף זשולקיעסקער־גאס נעבען טעמפעל האט זאנדהויז געוואלט ארויסשפרינגען פון טראמוואי. דער קאנדוקטאר האט איהם אויפמערקזאם געמאכט, אז אויף דעם ארט איז סכנת נפשות ארויסצושפרינגען, ווייל דער טראמוואי פאהרט פון בארג אראפ אין א זעהר שנעלען טעמפא.

דער יונגער מאן האט קעניטיג נישט נעהמענדיג אין אכט די ווארענונגען פון קאנדוקטאר, ווייל ער איז יא אראפגעשפרונגען. ביים אראפשפרינגען האט זאנדהויז זיך פערטשעפעט א פוס ביים טרעפעל און ער איז אזוי אומגליקליך אראבגעפאלען, אז ער האט זיך צושמעטערט דעם קאפ שארבען.

די ארויסגעגעבענע גיכע הילף האט דעם אומגליקליכען אבגעפיהרט אין שפיטאל אויפ'ן וועג אבער איז ער געשטארבען.

זאנדהויז איז געווען א סוחר און ס'איז איהם גוט געגאנגען. ער האט אין טארנאוו געהאט א גאלאנטעריע געשעפט.

דער אומגליקליכער איז געקומען אויף א בעשוי קיין לעמבערג דאס כלה מיידעל וואס ער האט געדארפט אנקוקען וואוינט אויף זשולקיעווסקא־גאס נעבען טעמפעל.

ער האט אנגעזאגט זיין בעזוך ביי דער כלה אויף 9 א זייגער. אזוי ווי דער צוג האט אביסעל פערשפעטיגט און ער האט געוואלט וואס פריהער אנקומען אויפ'ן בעשטימטען פלאץ איז ער נישט געקוקט אויף די ווארענונגען פון קאנדוקטאר ארויסגעשפרונגען פון טראמוואי און איז דערהרג'עט געווארען. דער טראגישער טויט פון דעם טארנאווער בחור האט א געמאכט א שווערען איינדרוק.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט־, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכקייט. לישיי און ראק, רענטגען־שטראלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

געפונען פערברענטע קערפערס פון קרבנות אין דער נאהענט פון צפת

ירושלים (י.ט.א.) צווישען די יודען וואס זענען דעם 29 אויגוסט אטאקירט געווארען אין צפת דורך א המון אראבער, זענען אויך געווען 2 יודען פון עין־זיתים. איינעם פון זיי מיט'ן נאמען פינקוס האט זיך איינגעגעבען ארויסצוקריכען פון די הענד פון די אנפאלער. ער האט זיך אויסבעהאלטען אין משך פון 36 שעה אהן וואסער און ברויט אין די הייליען און בערג פון גליל. פינקוס'עס חבר דאנעגען מיט'ן נאמען הערצענשטיין, איז פערפאלען געווארען שפורלאז.

ערשט איצט האט א געוויסער אראבער מיטגעטיילט דער פאליציי, אז יענעם טראגישען טאג האט ער געזעהען א מענשען אין דער נאהענט פון א ברענענדען תבואה־שייער. נאך לאנגע זוכענישען האט די פאליציי געפונען אנ'אויף שנעל אויסגעגראבענעם קבר, אין וועלכען עס איז געווען בעהאלטען דער פערברענטער קערפער און שטיקלעך קליידונג, וואס האבען געהערט צום פערלארענעם הערצענשטיין.

דעם מת האט מען געבראכט אין סאניטער־אמט אין צפת.

30 אראבער פון דער נאהענט פון עין־זיתים זענען צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט אונטער דער בעשולדיגונג פון ערמארדען הערצענשטיין און אנדערע יודען.

..צי
ווירקליך
אין טעאטער
„SPLENDID"
???

דער מאלפע־מענש

(28 (סענסאציאנעלער ראמאן)

סטעללא מענדאזא האט אויפגעעפענט איהר האנד־בייטעל, ארויסגענומען פון דארט א פעקעל פאפיר־געלד און אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש.

— צו וואס טוט איהר עס? — האט אדעלא קאלט א פרעג געטאן.

— אבער, טייערסטע, איהר וועט דאך דארפען האבען אויף רייזע־הוצאות...

— אויב איהר רעכענט, אז איך וועל אוועקפאהרען קיין לאנדאן, נישט זעהענדיג זיך, פריהער מיט'ן מיסטער נעוובארט, האט איהר במחילה א גרויסען טעות...

מענדאזא איז אויפגעשקאכט געווארען:

— הייסט עס, גלויבט איהר מיר נישט?.. מיינט איהר, הייסט עס, אז איך זאג ליגען?..

זי איז אויפגעשפרונגען פון פאטעל.

איהר פריינדליכער טאן איז פערוואנדעלט געווארען אין א פיינדליכען צארנדיגען צישען.

זי איז צוגעלאפען צו אדעלען שיער נישט מיט אויפגעהויבענע פויסטען.

— איך ווייס נישט, צי זאגט איהר ליגען, צי איהר האט א טעות, — האט אדעלע געענטפערט געלאסען, זייענדיג וועניגער איבערגעשראקען פון דער ארטיסטקעס דראהענדער שטעלונג, ווי פון דער ידיעה, וואס זי האט געבראכט — איין זאך ווייס איך נאר אויף זיכער, און דאס איז, אז אין דעם מאמענט געהער דאס צימער צו מיר, און כ'בעט אייך, איהר זאלט עס פערלאזען און אוועקגעהן.

זי האט געעפענט די טיר.

א מאמענט האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז די ארטיסטין וועט זיך ווארפען אויף איהר און איינקלאמען זיך אין איהרע האהר.

אין קארידאר איז אבער אנגעקומען דער פאבריקאנט פון אטעליע, וועלכער האט זיך גוטמוטיג איינגעמישט אין דעם סכסוך פון די קאנקורענטקעס.

— איהר וועט מיר ענטפערן דערפאר! — האט מענדאזא געשריגען, בעת דער פאבריקאנט האט זי געשלעפט מיט זיך, — איהר מיינט, אז אויב נעוובארט זאגט, איז עס א געזעץ! איך פערמאג גוטע פריינד און פערבינדונגען, כדי זיך אנ'עצה געבען מיט נעוובארט'ן! — סיי איהר, סיי נעוובארט וועט נאך קריכען פאר מיר אויף די קניע און מחילה בעטען!..

נעוובארט איז געזעסען איינער אליין אין קאבינעט, ווען מ'האט איהם געמאלדען, אז מענדאזא וויל איהם זעהן.

לכתחילה האט ער געוואלט אפזאגען זי אויפצונעהמען.

איידער אבער ער האט בעוויזען עפעס צו זאגען, האט סטעללא אליין געעפענט די טיר און איז אריין אין קאבינעט.

ער האט שווייגענדיג געקוקט אויף איהר עטליכע מינוט, און דערנאך האט ער איהר מיט א וואונק אנגעוויזען, זי זאל זיך זעצען.

דער דינער איז אוועק, איבערלאזענדיג זיי אליין.

— איך בין ענטציקט פון א סך מעלות אייערע, סטעללא, און מעהר פון אלץ געפעלען מיר אייערע נערווען. נאר, בנאמנות, ס'איז בחנם אייער טראכטען, ווען איהר מיינט, אז פון אונזער רעדען וועט עפעס ארויסקומען. איהר נעמט מעהר נישט קיין אנטייל אין פילם, און כ'האב מורא, אז איהר וועט שוין בכלל מעהר נישט שפילען אין מיינע פילמען.

— אזוי גאר? — האט זי א שמייכעל געטון, ארויסנעהמענדיג פון דער האנד־בייטעל א גאלדענעם פארטסיגאר און פערראכערענדיג א געשמאקען פאפיראס.

— איך ווייס, אז איהר זענט מיר געקומען דערצעהלען וועגען אייערע פריינד, וואס געפינען זיך צווישען די מענשען, וועלכע בעטייליגען זיך מיט זייער קאפיטאל אין דער געזעלשאפט.— האט זיך דזשעק געלאסען אפגערופען און סטעללא האט מיט פערוואונדערונג א קלעהר געטון, צי איז נישטא עפיס א טעלעפאן פערבינדונג צווישען דעם רעזשיסער'ס קאבינעט און איהר גארדעראב. — נישט צום ערשטען מאל האב איך צו טון מיט פרויען. און נישט צום ערשטען מאל רייצט מען אן אויף מיר דעם פארזיצער, דעם וויצע־פארזיצער און קאסירער פון דער געזעלשאפט מיט דער כונה, אז זיי וועלען מיר מאכען צו אש גלייך! און אט, ווי איהר זעהט, בין איך ב"ה געזונד און שטארק. די מענשען, וואס האבען אריינגעלעגט זייערע קאפיטאלען אין דער געזעלשאפט, קאנען אייך ליב האבען ביז גאר, אבער חוץ אייך האבען זיי ליב נאך איין קלייניגקייט, וואס הייסט — געלד... אויב איך וועל זיי מאכען שלעכטע פילמען, און מען וועט זיי אויפהערען צו קויפען, וועט איהר די ערשטע ליידען דערפון: דאן וועט אייך אויך קיינער נישט שענקען קיין פערל־קאליעס... פערשטעהט איהר מיך!

— מיר'ן זעהן, צי וועט מיט אייך מסכים זיין דער מיסטער גרעגארי פען! — האט סטעללא חוצפה'דיג אויסגערופען, און דזשעק נעוובארט האט פערוואונדערט אויפגעהויבען די ברעמען.

— האַ? גרעגארי פען?... איך האב גארנישט געוואוסט, אז ער קעהרט זיך אן צו אייערע פריינד... יא, איהם געהערען אקציעס פון דער געזעלשאפט, אבער זייער צאהל איז נישט אזוי גרויס, זיי זאלען עפיס קענען זיין א מניעה אין מיין ארבייט. ער האט, ווארשיינליך, געזאגט, אז איהם געהערט אלץ. ווען אבער איהם וואלטען געהערט אפילו ניין־און־ניינציג הונדערטעל חלקים אקציעס פון דער געזעלשאפט, פרוילין מענדאזא, וואלט עס אויך נישט געהאט קיין שום בעדייטונג פאר'ן אלטען דזשעק נעוובארט, ווייל ביים אלטען דזשעק נעוובארט איז פערהאן אנ'אפמאך, לויט וועלכען ער האט דאס פולע רעכט און פרייהייט אין דעם אויסוואהל פון זיינע ארטיסטען און מיטארבייטער. איהר, ליבע דאמע, קענט מיר נישט ווארפען קיין שטיינער אין וועג!... ניין — פערשטעהט איהר מיך...

— דאכט זיך, איהר האט בדעה צו פערשווארצען מיך פאר אנדערע געזעלשאפטען? — האט סטעללא א פרעג געטון, קוקענדיג אין א זייט.

פאר דעם האט זי מורא געהאט מעהר, ווי פאר אלץ:

אויב דזשעק נעוובארט זאל דערצעהלען די געשיכטע מיט איהר בונט אין דעם מאמענט, ווען דער פילם איז שוין כמעט אויף א העלפט געווען פערטיג — איז איהר פילם־קאריערע שוין געענדיגט.

(פארזעצונג קומט).

בערימטע מיט זייער גוטסקייט
קעלנישע און בלומען-וואסערן
„SWAN“
עמפפעהלט
„LOTOS“
די פערפומעריע
H. GOLDHIRSZ, Piotrkowska 158, telefon 26-68.

בלענדענד האפמאנ'ס
ווייס איז
רייז-שטערקע און גלאנץ-שטערקע
איבעראל צו בעקומען.
עלייןפערקויף
F. GLUGLA, Południowa 28, telefon 15-32

ברילען, צוויקער
און קאמבינירטע צילינדער-גלעזער ווי אויך
שטייגער-ברילען קויפט מען אמביליגסטען
באר אין בעוואוסטען אפטיקער-געשעפט פון
מ. הערשקארן
פיאטריקאווער 2 עק פיעטרקא-ווער
ווי עס ווערען בחנם
צוגעפאסט ברילען לויט
א רעצעפט פון א דאקטאר
בעמערקונג: אלערלעי רעפעראטורען ווי לייטען מיט
גלעזער ווערען אויסגעפירט שנעל, סאליד און ביליג.

Kino MIMOZA
ul. KILIŃSKIEGO 178.
פון דינסטאג, דעם 1-טען ביז מאנטאג, דעם 7-טען
אקטאבער ד. י. איינשליסליך
„געטליכע פרוי“
מעכטיגע עראטישע דראמע מיט
Greta Garbo
אין דער הויפטראלע.

אויסגעלייגט 12
וואונש-
קארטן
גר. 70
פאלודניאווא 17
ביי שוואלב

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51 78
הויט-און וועגערישע קראנקה
רענטגען און ליכטהיילאינסטיטוט
נעמט אן פון 4—7 אין אווענט
צוריקגעקעהרט

א שיק-יונגעל
ווערט געזוכט
ביי וואוטקע, פיעט-
ריקאווער 294, אין קאנ-
פעקציאנס-געשעפט.

Karol Goeppert
Najlepszy filcowy kapelusz

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
פאר וועגערישע הויט-קראנקהייט.
פון מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.
נעמט אן א פ'וי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

בחצי חנם!! מחזורים
ווילנער סקלאד ספרים | פערטרעטער פון קאלאמייער טליתים
א. מ. גרובשטיין
וואסבאדניא 54, פראנט 1-טער שטאק.
צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים,
מדרשים, משניות, מחזורים און מחזורים מיט
פוילישער איבערזעצונג, סידורים. ספעציעלער אויס-
וואהל סידורים פאר כלה-מתנות. טליתים קא-
לאמייער, טערקישע און פיינע זיידענע, אויך
טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גארטלען, קאפלען,
אויך א גרויסער סארטימענט פון פערשידענע ספרים
25 פראצענט ביליגער ווי איבעראל!
א. מ. גרובשטיין, וואסבאדניא 54 פראנט 1 שטאק

ענדליך
האבען זיך אלע
איבערצייגט
אז די פאטענטירטע
פעלד-בעטען

וועלכע זענען פארזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT
זענען די פראקטישסטע און דויערהאפטסטע
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר, עמפפעהלען מיר אויף לאגער.
אויסערדעם בעזיצען מיר אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אמעריקאנקעס,
קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. מעטער-מאס.
מאטראצען, געגעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע
קאוזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמערקונג: בעטלעך מיט וואנטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. -- פאבריקס-פרייזען. -- זעמטליכע רעפעראטורען.
הורס לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85 דעטייל

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דיראקטאר, קין-, גימען,
און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po pol. 4604

א שטריקער
אויף פ. ד. קראפט זוכט
בעשעפטיגונג פאר א קליי-
נעם געהאלט צו ערפארן
טעל. 75-77 פון 8—5 אוו.

א וואוינונג
בעשטעהענד פון 2 צימער
און קיך מיט עלעקטריש
בעלייכטונג און טעלעפאן
איז איבערצוגעבען. צו
ערפארן קאנסטאנטי-
נער 150, ביי טייבוש,
וויטש, אין גוועלב.

עס ווערט געזוכט
3 צימער און קיך
...

א מאשינערין
צו סוויטערס און א שיק-
יונגעל ווערען געזוכט
ביי מעשבערג,
נאוואמיעסקא 26. 6976

קראפט-
שפולעריז
ווי אויך א נייהעריז
צו סוויטערס קענען זיך
מעלדען ביי וולאד,
פיעטריקאווער 92.

קוואליפיצירטער
שפולער(רין)
ווערט געזוכט
ביי ווייסבלום,
אגראדאווא 12.

רעכער
מאשינאווע
ווערען אנגענומען
צו ביליגע פרייזען
ג. גארדמאן ציגלג. 29

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 31
טעל. 84-72
נעמט אן פון 6—8 אווענט.

תקעו בחודש שופר בכסה ליום
חגנו כי חוק לישראל הוא
משפט!!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין בינרא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79
וואו עס ווערט געקויפט געפט ...עלעדיגט און
געשריבען אלערליי ביטעס, קלאוזולעס,
זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט
אין פוילען, אפעלאציעס, אדוואלאטניצט,
אלערליי ספראוועס קארגע און ציווילע וועגען
דירות אין אורזשאנד ראזיעממשי
ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פעטריקאווער 17
רעכטס-קאנטולענט

Dr. med. J. Polakow
קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
קאנסטאנטינער 37 a טעל. 39-75
אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294, ט. 2-89

שייטלעך
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענגא 5

א כתיבה וחתימה טובה
ווינשט זיינע געעהרטע קונדשאפט די
פאסאניר- און הוט-פאבריק פון
P. Rozental
לאדז, זאוואדזקא 10 (אין 2-טען הויף)
נעהמט אן זעמטליכע רעפעראטורען און צו פאסא-
נירען פון פערשידענע מענער- אויך דאמען-היטען
צו מעסיגע פרייזען. רעעלע בעהאנדלונג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-
קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אן פון 10 - 2 און פון 4 - 7

Dr. med. J. MAKOWSKI
קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
CEGIELNIANA 8, tel. 50-02
עמפפענגט פון 4—6 נאכמ.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od dn. 1.X do 7.X. 1929 r.
Dla dorosłych:
CZŁOWIEK ŚMIECHU
według powieści Wiktora Hugo. W rolach głów.: Mary Philbin, Conrad Veidt.
Dla młodzieży:
„CUDA BRAZYLJI“

רשמוע אל הרנה ואל התפילה!
אין די שעהנע, לופטיגע און ליכטיגע
זאלען פון דעם מנין
ר' יעקב יצחק ז"ל זאקס
פיעטריקאווער 6, געגנס טויער 1-טער שט.
ווערט געדאווענט מיט
שיינע און בערייהמטע בעלי תפלות
מ'בעט צו קומען דינגען שטעט, וואס פריהער
און זיך נישט פארלאזען אויף די חזקה שטעט פון
די פאריגע יאהרען. די גבאים.

אנאנסען-פרייז ... [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“ Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braunsztejn i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21